

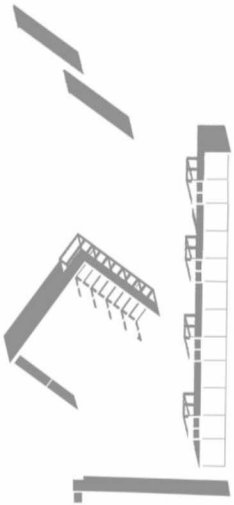

Εγκαταστάσεις λουτρών και χώρων φιλοξενίας στο Πολιχνίτο της Λέσβου

Διπλωματική Εργασία | Βασιλική Χατζηκωνσταντίνου
Επιβλέπων Καθηγητής | Μητρούλιας Γιώργος

Σεπτέμβριος 2020

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Περιεχόμενα

- 06 Περίληψη
- 08 Το λουτρό
- 08 Η ατμόσφαιρα
- 10 Οι αισθήσεις
- 10 Ο Ερωτισμός
- 11 Το νερό
- 12 Η τελετουργία
- 13 Σήμερα
- 15 Το νησί
- 17 Ο Πολιχνίτος
- 19 Επιλογή τοποθεσίας
- 21 Η ιστορία
- 23 Τοπογραφικό περιοχής
- 25 Το οικόπεδο
- 29 Ο λαβύρινθος
- 30 Πορεία Ιδέας
- 32 Πρόχειρες μακέτες
- 34 Πρόγραμμα | Λειτουργίες
- 35 Masterplan
- 36 Τα όρια
- 38 Οι δεξαμενές
- 42 Αξονομετρικό
- 44 Όψεις
- 48 Κάτοψη
- 52 Τομές
- 60 Το κτίριο του λουτρού
- 64 Τα αποδυτήρια
- 66 Η φιλοξενία
- 70 Η σάουνα
- 72 Το παρατηρητήριο
- 75 Φωτογραφίες μακέτας
- 81 Βιβλιογραφία

Περίληψη

Οι χώροι των θερμών λουτρών αποτελούν χώρους στους οποίους ο άνθρωπος στρέφεται αναζητώντας τα στοιχεία εκείνα που θα τον οδηγήσουν στην ανακάλυψη νέων πραγματικοτήτων, διαφορετικών από την καθημερινότητα την οποία βιώνει. Η αρχιτεκτονική των χώρων ευεξίας αποτελεί μία αφαιρετική αρχιτεκτονική. Αυτό που έχει σημασία είναι η εμπειρία του λουόμενου στο χώρο του λουτρού. Τα στοιχεία που περιγράφουν τους χώρους των λουτρών οδηγούν στη δημιουργία μιας ατμόσφαιρας που ενεργοποιεί τις αισθήσεις των χρηστών και δημιουργούν κοινές ή ατομικές εμπειρίες.

Η ιστορία της χρήσης των θερμών λουτρών από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα έχει περάσει από διάφορα στάδια. Το σίγουρο είναι ότι αυτοί οι χώροι ήταν από πάντα κάτι παραπάνω από απλούς χώρους καθαριότητας. Τα λουτρά αποτελούν χώρους στους οποίους το ζητούμενο είναι η ικανοποίηση των αισθήσεων του χρήστη έτσι ώστε να επέλθει σε κατάσταση ηρεμίας και ψυχοσωματικής ευεξίας. Ήταν χώροι συνάντησης και κοινωνικής συναναστροφής για τους ανθρώπους, χώροι ελευθερίας και απολαύσεων. Επιπλέον το στοιχείο του νερού που χαρακτηρίζει τα θερμά λουτρά βοηθάει τον λουόμενο να εξαγνιστεί και να καθαριστεί σωματικά και ψυχικά κάτι που κατέστησε τους χώρους των θερμών σε χώρους τελετουργίας απαραίτητους για πολλές θρησκείες και πολιτισμούς.

Ο σύγχρονος άνθρωπος έχει ανάγκη από περισσότερους χώρους λουτρικών εγκαταστάσεων εύκολα προσβάσιμους που θα προσφέρουν την ηρεμία και τη γαλήνη που αναζητά. Δυστυχώς όμως όλο και περισσότερα λουτρά κλείνουν

καθημερινά στη χώρα μας καθώς το κράτος δεν φαίνεται να λαμβάνει σοβαρά την αξία και τον πλούτο που προσφέρουν τα ιαματικά νερά στον τόπο μας. Το ίδιο συμβαίνει και στο νησί της Λέσβου. Οι γεωλογικές ανακατατάξεις προίκισαν τη Λέσβο με πολλές ιαματικές πηγές οι οποίες επηρέασαν τη ζωή του νησιού. Παρ' όλα αυτά οι περισσότερες σήμερα δεν λειτουργούν ή δεν τους έχει δοθεί η απαραίτητη σημασία από το δήμο.

Η συγκεκριμένη εργασία εστιάζει στην μελέτη λουτρικών εγκαταστάσεων που βρίσκονται στον Πολιχνίτο, ένα χωριό της Λέσβου. Θέλοντας ο επισκέπτης να ζήσει την εμπειρία του λουτρού στο μέγιστο προτείνεται η δημιουργία ενός λαβύρινθου, δηλαδή ενός συμπλέγματος διαδρομών οι οποίοι στοχεύουν στην περιπλάνηση στο χώρο που θα οδηγήσει τελικά στην κάθαρση του σώματος και της ψυχής. Μέσα από τη διαδρομή τα άτομα έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν μέσα από ένα πλήθος χρήσεων (δεξαμενές θερμού ή ψυχρού νερού, χαμάμ, σάουνα, λασπόλουτρα) αλλά και να απολαύσουν το φυσικό τοπίο και την επιβλητική παρουσία του ρέματος που οριοθετεί το χώρο. Επιπλέον οι επισκέπτες μετά την περιπλάνησή τους στο φυσικό τοπίο και την σωματική εξυγίανση, έχουν τη δυνατότητα να μείνουν σε ένα από τα δωμάτια των ξενώνων εάν επιθυμούν να συνεχίσουν τη λουτρική τους θεραπεία για κάποιο διάστημα. Οι παρεμβάσεις έχουν στόχο να αναδείξουν την ομορφιά του τοπίου αλλά και τη σημασία των θερμών νερών που στις μέρες μας έχει υποβαθμιστεί.

Abstract

The hot springs are places where man seeks to find elements that will lead him to the revelation of new realities, different from the everyday life he experiences. The architecture of the places of well-being is of a minimal kind. What matters most is the experience of the bather in the actual place. The elements that specify the hot springs create an atmosphere which activates the bathers' senses and create shared or personal experiences.

The history of the use of the hot springs from the ancient times until today has passed through various stages. However, it is certain that these places have always been something more than simple cleansing places. The baths are places where the prerequisite is the satisfaction of the bather's senses so as to be in a state of tranquility and physical and spiritual well being. The baths were meeting places and places where one could associate with other people, places of freedom and pleasure. Furthermore, water - the element that is characteristic of the baths - helps the bather to feel purified and physically and spiritually clean. That's why the hot springs became places for rituals, necessary for many religions and civilizations.

Modern man is in need of more places with bathing facilities easily accessible that will offer the peace and tranquility he seeks. Unfortunately, more and more baths are closing in our country, as it seems that the state hasn't realized the value and wealth the hot springs offer to our country. The same goes for Lesvos island and its hot springs. During the centuries, geological changes have endowed Lesvos island with many hot springs which influenced the life on the island. However, most of them are closed and some are neglected by the municipal authorities.

The specific assignment focuses on the study of the bathing facilities of the hot springs situated in Polychnitos, a village of Lesvos island. To enable the visitor to have the ultimate bathing experience, the creation of a labyrinth is proposed. A complex of passages which aims at the visitor's wandering in the place will finally lead him to a physical and spiritual purification. Going through the passages not only will the people be able to choose a variety of facilities to use (cisterns of hot or cold water, vapour baths, sauna, mud baths) but also to enjoy the natural landscape and the imposing presence of the stream that is a natural boundary of the place. Moreover, after wandering in the natural landscape and their physical cleansing, it is possible for the visitors to stay in the rooms of the guest houses if they wish to continue their bathing therapy for some time. The interventions aim to stress the beauty of the landscape as well as the importance of the hot springs which nowadays have been neglected.

Το λουτρό

Το λουτρό στην αρχαιότητα και ειδικά στον Ρωμαϊκό κόσμο έχει προεκτάσεις πέρα από την λειτουργικότητα και τη μεγάλη σημασία που είχαν αυτοί οι χώροι ως προς τις ανάγκες καθαριότητας. Ήταν μία προσωπική αναγέννηση και μία βαθιά ριζωμένη κοινωνική και πολιτιστική συνήθεια, ένας θεσμός. Συνήθως, το μπάνιο στα θερμά λουτρά διαδέχονταν διάφορα παιχνίδια και σωματικές ασκήσεις. Η επίσκεψη στα θερμά λουτρά έγινε μία καθημερινή συνήθεια καθώς παρέχουν μία εμπειρία που προσφέρει σωματική και ψυχική ικανοποίηση. Η εμπειρία των λουτρών. Η ζέστη, το καθαρό νερό, οι γυαλιστερές μαρμάρινες επιφάνειες, η γεμάτη ατμούς ατμόσφαιρα, το μουρμουρητό και η ηχώ από διάφορους ήχους, οι μυρωδιές από τα διάφορα αρωματικά έλαια και κρέμες και τα γυμνά σώματα ξυπνούν όλες τις αισθήσεις. Η θερμική ευαισθησία από μόνη της είναι ένα εξαιρετικά δυνατό διεγερτικό για την δημιουργία ενός αισθήματος χαλάρωσης, άνεσης, ευεξίας και χαράς. Το λουτρό καθαρίζει κάθε είδους σωματικό ή ηθικό λεκέ. Ένα άτομο που μόλις έχει βγει από το λουτρό νιώθει πιο ελαφρύ και αισιόδοξο, κάτι που αναδεικνύει την ικανότητα των λουτρών να απελευθερώνουν τον λουόμενο από τον πόνο και τις ανησυχίες και επιβεβαιώνει αυτήν την κοινή πεποίθηση που υπάρχει στους πολιτισμούς.

Τα αισθήματα αναζωογόνησης και αναγέννησης του σώματος που επιτυγχάνονται μέσα από το λουτρό ενεργούν σαν μία δραστική τόνωση του μυαλού. Εξάλλου

το λουτρό από την αρχαία ιστορία θεωρούνταν ένας σημαντικός θεραπευτικός παράγοντας και υποστηρίχτηκε πολύ από τον τομέα της ιατρικής, καθώς πολύ Έλληνες και Ρωμαίοι γιατροί τα θεωρούσαν ικανά να θεραπεύσουν διάφορες ασθένειες και διαταραχές.

Τα λουτρά επίσης αποτελούσαν μία κοινωνική εμπειρία που πρόσφερε ευχαρίστηση. Η άνετη και ζεστή ατμόσφαιρα των λουτρών καθώς και ο ελεύθερος χαρακτήρας τους ενίσχυσε τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων σε διάφορους τομείς, οι οποίοι μοιράζονταν μία αισθησιακή εμπειρία μαζί με άλλους και ένιωθαν όμορφα. Τα λουτρά κρατούσαν μία υπόσχεση για έναν καλύτερο κόσμο και το κυριότερο είναι ότι όλοι είχαν πρόσβαση σε αυτά ακόμα και οι πιο φτωχοί οι οποίοι είχαν την ευκαιρία να αποδράσουν για λίγες ώρες από τα προβλήματα της καθημερινότητάς τους.

Η ατμόσφαιρα

Η ατμόσφαιρα ως το πρώτο στοιχείο της αρχιτεκτονικής και το τελευταίο που μπορεί να σχεδιάσει ένας αρχιτέκτονας, η ατμόσφαιρα ως ένας μοναδικός ή άπειρος συνδυασμός διαβαθμίσεων και διασυνδέσεων, άπειρος σε επέκταση και απειροελάχιστος στην αύλότητα του, το στοιχείο που καθορίζει την αρχιτεκτονική, αλλά αυτό που δεν είναι άμεσα προσβάσιμο από τους αρχιτέκτονες.

«Το τίποτα και τα πάντα. Η ατμόσφαιρα είναι κάτι που επειδή αγγίζει και περιλαμβάνει τα πάντα, επηρεάζεται και εξαρτάται από όλα, σε μία ατελείωτη και ποτέ ακίνητη ανταλλαγή μεταξύ παραγόντων και του τελικού αποτελέσματος, δηλαδή της ίδιας της ατμόσφαιρας»¹

Η ατμόσφαιρα που αποπνέει κάθε είδους λουτρική εγκατάσταση διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην διέγερση του ανθρωπίνου σώματος. Είναι αποτέλεσμα μιας σειράς παραγόντων που ερεθίζουν τα συναισθήματα ενός ατόμου που μπαίνει σ' έναν χώρο. Η αντίληψη της έννοιας της ατμόσφαιρας απορρέει από καθαρά προσωπικές ευαισθησίες και αισθήματα, επομένως είναι σε έναν μεγάλο βαθμό παράγοντας υποκειμενικός.

«Η ατμόσφαιρα του λουτρού δημιουργεί ένα σύνολο αφάνταστου μυστηρίου. Θα νόμιζε κανείς ότι υφαίνεται κάποιο παραμύθι μέσα από το οποίο ζεις ο ίδιος ως ακροατής, ως παραμυθιάς και συγχρόνως ως πρόσωπο που δρα στην πλοκή αυτού του παραμυθιού. Στην δημιουργία αυτής της εντύπωσης συντελεί και η αλλοίωση της ίδια σου της φωνής μέσα από τη βοή και

την σύγχυση που δημιουργείται από τις φωνές των άλλων».²

Αναζητώντας λοιπόν την ευεξία ο άνθρωπος στράφηκε στην αρχιτεκτονική, ως το κλειδί για την ανάκτηση της χαμένης σχέσης του με την αρμονία. Μια αρχιτεκτονική η οποία, στην ολοκλήρωση, της ταυτίζεται με την ανθρώπινη εμπειρία και της οποίας τα λειτουργικά στοιχεία, αυτά που επηρεάζουν την καθημερινή ζωή, είναι στενά συνυφασμένα με μορφολογικά και εικονογραφικά στοιχεία που ικανοποιούν την αισθητική.

Τα λουτρά, ως κέντρα ψυχικής και σωματικής ευεξίας του ανθρώπου, αποτέλεσαν χώρους αναζήτησης της αξίας αυτής. Από τα αρχαία ελληνικά λουτρά, στις μεγαλοπρεπείς ρωμαϊκές θέρμες, από τα λουτρά των βυζαντινών, στα τουρκικά χαμάμ και από τις λουτροπόλεις του 20ου αιώνα στα σύγχρονα spa. Η ανάγκη για καθαριότητα, φροντίδα και περιποίηση σε όλους τους πολιτισμούς, ανεξαρτήτως θρησκείας και παράδοσης οδήγησε στην εξέλιξη των λουτρών. Αυτό που διαφοροποιεί τα λουτρά στην ιστορία της αρχιτεκτονικής είναι η τυπολογία και οι λειτουργίες. Πέρα από αυτό, η αρχιτεκτονική των κτιρίων αυτών, εξακολουθεί να έχει ένα και μόνο κοινό ζητούμενο :τη

---

¹ The Infinite of Atmosphere, Fiorani Giacomo, IAAC BLOG
Advanced Architecture Concepts: Νοέμβρης 2003

² Απομνημονεύματα μιας μακράς ζωής, Καμπουρόγλου Γ.
Δημήτρης, πρώτος τόμος 1852- 1862, εκδόσεις Καραβίας,1985

δημιουργία τέτοιας χωρικής συνθήκης, η οποία θα καταστήσει το περιβάλλον στο εσωτερικό τους ιδανικό για ψυχική και σωματική γαλήνη.

Οι αισθήσεις

«Ο χώρος συχνά θεωρείται σαν μία σειρά από εικόνες, οπτικά ερεθίσματα. Ωστόσο οι σχέσεις και οι επιδράσεις που δημιουργούνται σε ένα χώρο δραστηριοποιούνται από τα δεδομένα όλων των αισθήσεων, τα οποία κινητοποιούν μηχανισμούς ανάγνωσης, ερμηνευτικής του περιβάλλοντος. Οι ιδιαιτερότητες που αφορούν τη συμβολική διαχείριση της μυρωδιάς, του ήχου, της υφής ή της οπτικής εικόνας του χώρου έχουν να κάνουν κυρίως με τον τρόπο που αποδίνεται αξία στα δεδομένα κάποιων αισθήσεων και επομένως με τη μέριμνα που έχει λάβει η κοινωνία για την κωδικοποίηση τους»³

Η χρήση των λουτρών είναι τόσο παλιά όσο και η ιστορία του ανθρώπου. Η σημασία αυτών των χώρων είναι μεγάλη τόσο ως προς τον κοινωνικοθηρησκευτικό ρόλο και τις κοινωνικές προεκτάσεις που τους χαρακτηρίζει αλλά και ως χώροι προσωπικής υγιεινής, ψυχικής και πνευματικής κάθαρσης για τους ανθρώπους. Οι εγκαταστάσεις λουτρών αφορούν μια αρχιτεκτονική που

αντιμετωπίζει θέματα εμπειρίας και αισθήσεων μέσα από μία περιήγηση στον χώρο που διεγείρει την φαντασία και τις αισθήσεις του επισκέπτη στο έπακρο.

Τα θερμά λουτρά συνδιαλέγονται με την πρωτόγονη ανάγκη του ανθρώπου για την πλύση και την κάθαρση του σώματος, μέσω μιας έντονης πνευματικότητας και κατανυκτικής ατμόσφαιρας. Η τελετή της πλύσης, ως μια αμιγώς προσωπική πράξη, επικαλείται τις αισθήσεις των χρηστών με σκοπό τη δημιουργία μιας άμεσης σχέσης ανθρώπου και χώρου, με έμφαση στην οικειότητα και την επαφή. Η αισθησιακή ατμόσφαιρα και οι απτικές εμπειρίες που προσφέρουν τα λουτρά στον επισκέπτη μέσω της κάθαρσης της ψυχής και της χαλάρωσης αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι τους. Η πρακτική του λουτρού προκαλεί μία ορισμένη σωματική κατάσταση: τα σθένη του νερού αγγίζουν αμέσως τις αισθήσεις, στο μπάνιο η χαλάρωση ανακατεύεται με τη ραθυμία, οπωσδήποτε πρόκειται για μία λατρεία του τεχνάσματος.

Ο ερωτισμός

«Υπάρχουν συγκεκριμένοι χώροι όπου ανατρεπτικές συμπεριφορές αναπτύσσονται»⁴

---

³ Η συμβολική σχέση με τον χώρο. Πως οι κοινωνικές αξίες διαμορφώνουν και ερμηνεύουν τον χώρο, Σταύρος Σταυρίδης, Εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα, 1990, σελ. 144

⁴ Two Pathic Subcultures in Ancient Rome, Rabun Taylor, Department of Classical and Near Eastern Studies University of Minnesota, Journal of the history of Sexuality, (January 1, 1997)

Τα δημόσια λουτρά αποτελούν χώρους όπου η ερωτική ατμόσφαιρα είναι φανερή και οι ρόλοι των φύλων συχνά ανατρέπονται. Τα λουτρά δεν αποτελούν αποκλειστικά χώρους συνεύρεσης και ούτε ήταν αυτός ο πρωταρχικός σκοπός τους. Ωστόσο περιέχουν όχι μόνο σωματικούς αλλά και κοινωνικούς και ερωτικούς χώρους. Μία αρχιτεκτονική της επιθυμίας. Η εξέταση αυτών των χώρων δίνει μία πιο σαφή εικόνα για τη στάση, τις συμπεριφορές, τις επιθυμίες και τη ζωή αυτών που σύχναζαν σε αυτά.

Το μπάνιο αποτελεί μία επιπλέον ηδονή, σημαίνει εκλέπτυνση των αισθήσεων και του γούστου, ενώ παράλληλα αναμειγνύει το ερωτικό με το αισθησιακό στοιχείο. «Είναι μία θεατρική σκηνή κοινωνικής απόλαυσης, ένα συμπόσιο όπου οι συνδαιτυμόνες τρωγοπίνουν και διασκεδάζουν».⁵ Επίσης γίνεται σκηνή ερωτοτροπιών, ερωτικό προοίμιο. Το νερό επιτρέπει να απολαύσουν περισσότερο τις αισθήσεις. Αποτελεί πρακτική συγγενική με την τέχνη της φιλοξενίας, με τη διασκέδαση και οριακά με τον αισθησιασμό.

Αυτές οι αναμειξεις φύλων, ηλικιών και γυμνών σωμάτων φέρνουν στο προσκήνιο μία χαμένη κοινωνικότητα. «Άντρες και γυναίκες φύρδην μίγδην στα λουτρά και στις

---

⁵ Το καθαρό και το βρόμικο: Η σωματική υγιεινή από τον μεσαίωνα ως σήμερα, Vigarello Georges, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Σεπτέμβριος 2000, σελ.53

⁶ Ο.π. σελ.53

θέρμες χωρίς όμως να κάνουν καμιά άτιμη πράξη»⁶. Γυμνά σώματα κάθε φύλου πλατσουρίζουν ανάκατα στο ίδιο νερό.

Το νερό

«Όλα διαλύονται στο νερό, κάθε μορφή διασπάται, όλα όσα συνέβησαν παύουν να υφίστανται. Τίποτα από ότι υπήρξε δεν διατηρείται αφού βυθιστεί στο νερό, ούτε περίγραμμα, ούτε ένα σημάδι, ούτε ένα συμβάν. Ο εμβαπτισμός είναι στο ανθρώπινο επίπεδο ότι ο θάνατος στο κοσμικό επίπεδο, ότι ο κατακλυσμός που διαλύει κατά περιόδους τον κόσμο, βυθίζοντας τον στον αρχέγονο ωκεανό. Διασπώντας κάθε μορφή, σβήνοντας το παρελθόν, το νερό διαθέτει αυτή τη δύναμη εξαγνισμού, ανάπλασης, αναγέννησης. Το νερό αποκαθαρίζει και αναγεννά γιατί ακυρώνει το παρελθόν και αποκαθιστά, έστω και για μία μόνο στιγμή, την ακεραιότητα της αυγής των πραγμάτων»⁷.

Η χρήση του νερού, όπως αποδεικνύουν τα λουτρά αποτελεί μία νέα καθαριότητα, η οποία παραμένει υπαινικτική ή ακόμη και συγχυσμένη: ολοφάνερα το νερό αυτό καθ' εαυτό δεν αντιστοιχεί στο νερό που γνωρίζουμε

⁷ The Sacred and The Profane: The Nature of Religion, Mircea Eliade, Harcourt Brace Jovanovich (October 23, 1987), first published 1957, σελ. 135

σήμερα. Η θερμοκρασία του, οι διεισδύσεις του, οι πιέσεις που ασκεί το κάνουν ολότελα μοναδική ουσία. Πρόκειται για ουσία δραστική, για δυναμικό περιβάλλον που επενεργεί στο σώμα και το διαπερνά μάλλον παρά απλώς το πλένει. Ανατρέπει τη φυσική του κατάσταση, αποτελεί φορέα μυστικής ενέργειας. Το βύθισμα στο νερό συνδέεται με τη ζέστη, με την ατμόσφαιρα του περιβάλλοντος χώρου. Όσοι επισκέπτονται τα λουτρά μπαίνουν στο νερό πρώτα πρώτα για να δημιουργήσουν μία σωματική κατάσταση. Ίσως μπαίνει κανείς στο λουτρό πάνω απ' όλα για να αισθανθεί μία ορισμένη ατμόσφαιρα, για να υποβληθεί στις υγιεινές επιδράσεις του, για να δοκιμάσει κάποια συγκίνηση. Έχουμε εδώ ανταλλαγή ουσιών και άσκηση πιέσεων, το μπάνιο κινητοποιεί το «αισθητήριο» σύστημα, φαίνεται να αφορά την κατά κάποιον τρόπο εσωτερική ευαισθησία του σώματος.

Τα νερά των φυσικών ή ιαματικών πηγών είναι νερά, που πηγάζουν μέσα από πετρώματα και βράχους που βγαίνουν από τα έγκατα της γης. Είναι εμπλουτισμένα με μεταλλικά συστατικά όπως νάτριο, κάλιο, ασβέστιο, μαγνήσιο, φώσφορο, θείο, σίδηρο, ράδιο, ιώδιο και αέρια όπως διοξείδιο του άνθρακα, υδροθείο, άζωτο, οξυγόνο και υδρογόνο. Οι τύποι των υδροθεραπειών που εφαρμόζονται σε λουτροπόλεις σε όλο τον κόσμο είναι πολλοί και διαφορετικοί. Μια πιο σύγχρονη αντίληψη είναι ότι η λουτροθεραπεία περιέχει την έννοια μιας ερεθιστικής θεραπείας σε ορισμένα όργανα όπως το ιώδιο στον θυρεοειδή αδένα, το υδροθείο στους

αρθρικούς χόνδρους και το διοξείδιο του άνθρακα στην κυκλοφορία του αίματος και στην αρτηριακή πίεση. Το σύνολο όλων αυτών των αντιλήψεων αποτελεί την απάντηση στην ερώτηση που οφείλεται η θεραπευτική ιδιότητα των ιαματικών λουτρών.

Η τελετουργία

Ο άνθρωπος, παρατηρώντας τη φύση και χρησιμοποιώντας τους πόρους της, αναζητούσε στη φύση ανακούφιση και θεραπεία τόσο για το σώμα όσο και για την ψυχή. Σύντομα κατάλαβε τη σημασία της χρήσης του νερού με σκοπό να καθαρίσει και να απαλύνει της «πληγές» του. Επιπλέον το νερό συνδέθηκε με τη ιδέα της ζωής σε αντίθεση με την ξηρασία που συνδέθηκε με το θάνατο και την ψυχική αδράνεια. Στις τελετές εξαγνισμού πολλών θρησκειών το νερό έχει βασικό ρόλο, εκτός από αυτόν της σωματικής πλύσης, και ισοδυναμεί με μία εσωτερική καθαρότητα. Το νερό που απομακρύνει τη βρωμιά από το δέρμα παρουσιάζεται με έναν συμβολικό τρόπο με τη δύναμη να αποκαταστήσει την τελετουργική καθαρότητα.

Το γεγονός πως η λουτρική διαδικασία τελείται με τρόπο ιεροτελεστικό, φανερώνει μια ακόμη πλευρά των ατμοσφαιρών που αποπνέει ο χώρος. Η λούση από αρχαιοτάτων χρόνων πραγματοποιείται ευλαβικά σε στάδια, τα οποία παρέμειναν αναλλοίωτα στο πέρας των αιώνων. Αυτά είναι που κατά βάση υπαγόρευαν την αρχιτεκτονική των κτισμάτων, χωρίζοντας τους χώρους

σε πρωταρχικούς και δευτερεύοντες, και βάζοντάς τους σε σειρά σύμφωνα με την τέλεση της ανάλογης διαδικασίας. Τα στάδια αυτά ήταν τρία, η προετοιμασία, η εξυγίανση, και η απόλαυση. Έτσι ο χώρος διέθετε τον ψυχρό χώρο της υποδοχής, τους πιο θερμούς χώρους για την προσαρμογή και την παραμονή στον εφιδρωτικό χώρο των ατμών με το ζεστό τρεχούμενο νερό. Το αλώβητο τελετουργικό αποτελεί κορμό της διαμόρφωσης της ατμόσφαιρας των λουτρών οδηγώντας τον άνθρωπο από την μια κατάσταση στην άλλη. Διεγείροντας κλιμακωτά τα συναισθήματά του, τον φέρνει στην κατάσταση της βαθιάς ηρεμίας και απόλαυσης.

Σήμερα

Η δημιουργία χώρων ευεξίας σήμερα θα πρέπει να στοχεύει περισσότερο στην ανακάλυψη νέων πραγματικοτήτων για τα άτομα που έχουν αλλοιωθεί ψυχικά και σωματικά από τους έντονους και γρήγορους ρυθμούς της σύγχρονης κοινωνίας. Τα άτομα βιώνουν το χώρο των λουτρών ως χώρο αισθητηριακής περιπλάνησης στο τέλος της οποίας ο χρήστης θα καταλήγει ήρεμος και υγιής τόσο σωματικά όσο και ψυχικά. Τα σύγχρονα spa θα πρέπει να λειτουργούν ως χώροι όπου η ιεροτελεστία του λουτρού θα έχει πρωταρχικό ρόλο ενώ παράλληλα θα λαμβάνονται υπόψη οι άυλες και υλικές ποιότητες του χώρου με σκοπό την δημιουργία σχέσεων μεταξύ τους και αλληλεπίδραση με τους χρήστες.

Η αρχιτεκτονική λουτρικών χώρων που αποσκοπούν στην προώθηση ενός ποιοτικού τρόπου ζωής πρέπει να έχει ένα ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα και να δημιουργεί τις απαραίτητες σχέσεις μεταξύ χώρου και χρήστη με σεβασμό πάντα στα στοιχεία του παρελθόντος που υπάρχουν στον τόπο. Τα σύγχρονα spa έρχονται σε αντίθεση με αυτό το συλλογισμό πολλές φορές καθώς στοχεύουν στη δημιουργία καλαισθητών εικόνων που ικανοποιούν το μάτι. Οι λουτρικές εγκαταστάσεις παλαιότερων χρόνων από την άλλη στοχεύουν στην ικανοποίηση όλων των αισθήσεων στιγμιαία από την πρώτη επαφή του λουόμενου με το χώρο αλλά και διαχρονικά σε κάθε επίσκεψή του.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Το νησί

Η ηφαιστειακή δραστηριότητα προίκισε τη Λέσβο με σημαντικές θερμές πηγές. Σήμερα τα μεγάλα ηφαιστεια της Λέσβου είναι ανενεργά, όμως, μεγάλες συγκεντρώσεις θερμού μάγματος παραμένουν σε μικρά βάθη κάτω από τη Λέσβο. Αυτές ενεργούν σαν τεράστιοι θερμαντήρες, ζεσταίνοντας το νερό που εισχωρεί μέσα στο φλοιό. Όταν πλησιάσει το μαγματικό θάλαμο, το νερό θερμαίνεται και στη συνέχεια εξέρχεται στην επιφάνεια της Γης μέσω των θερμών πηγών. Στην Λέσβο η λειτουργία λουτροθεραπευτηρίων χρονολογείται, μέσα από ευρήματα αρχαιολογικών ανασκαφών, από τα χρόνια της αρχαιότητας. Μέχρι στιγμής οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις παραμένουν κατά πλειοψηφία αναξιοποίητες.

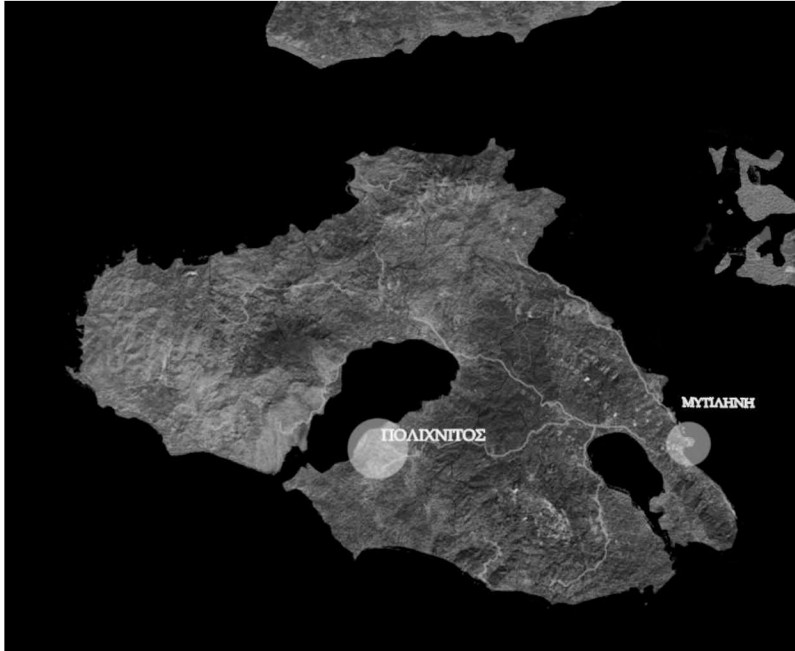
- 1 Θερμές Πηγές Εφταλούς, Μυθήμνης
- 2 Θερμές Πηγές Αργένου
- 3 Θερμές Πηγές Λισβορίου
- 4 Θερμές Πηγές Πολιχνίτου
- 5 Θερμές Πηγές Κρυφτής, Πλωμάρι
- 6 Πηγές Αγιάσου
- 7 Θερμές Πηγές Λουτρόπολης Θερμής
- 8 Θερμές Πηγές Γέρας
- 9 Θερμές Πηγές Αγίας Μελανής

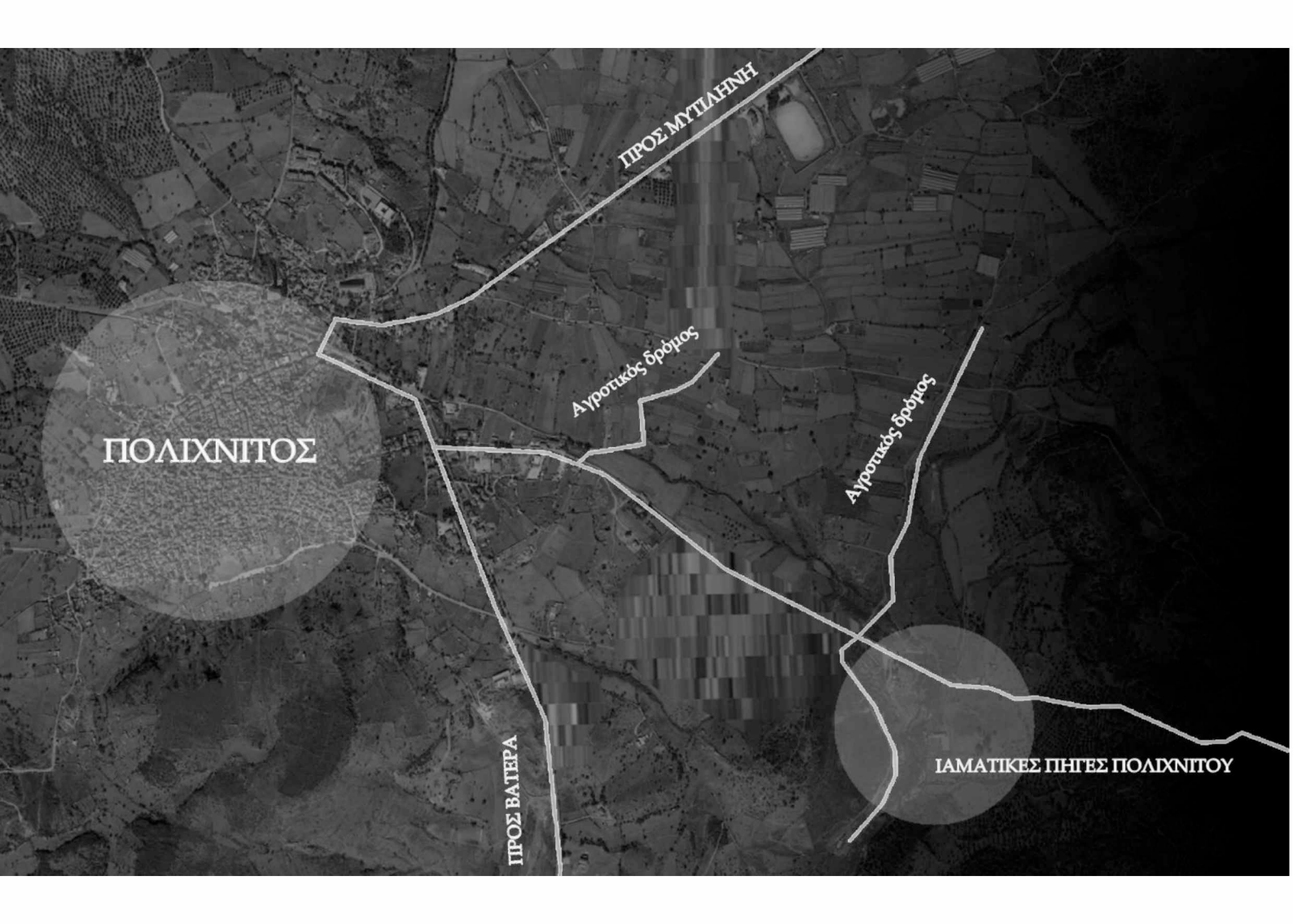

Το παλιό Δημοτικό ελαιοτριβείο με το φουγάρο και τον πελαργό είναι το σήμα κατατεθέν του χωριού.

Ο Πολιχνίτος

Ο Πολιχνίτος βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του νησιού, 45 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα Μυτιλήνη, ανάμεσα σε ελαιώνες, πευκοδάση, θερμές πηγές με καθαρά νερά και υπέροχες παραλίες. Συνδυάζει την ομορφιά του φυσικού τοπίου με την έντονη παρουσία του ανθρώπου από τα πανάρχαια χρόνια. Το όνομα του πήρε από την ένωση των λέξεων «πολλά ίχνη» γιατί κατά την προφορική παράδοση, πολλά μικρά χωριουδάκια (ίχνη) κυρίως παραλιακά, εξαιτίας του φόβου των Σαρακηνών Πειρατών, αναγκάστηκαν να μετοικήσουν στην σημερινή τοποθεσία που βρίσκεται μακριά από τη θάλασσα, περιβάλλεται από υψώματα και είναι αόρατη τόσο από τον Κόλπο της Καλλονής όσο και από το Αιγαίο Πέλαγος. Σήμερα ο Πολιχνίτος είναι ένα από τα μεγαλύτερα χωριά του νησιού. Βρίσκεται χτισμένος σε μικρά υψώματα στο τέλος του μεγάλου κάμπου του Ξηρόκαμπου, βαθιά σε μια κοιλάδα που περιβάλλεται από τα ύψη Καρδαβάς, Ράχτα, Πλάκουρα, Πλάκες και Προφήτη Ηλία.

ΠΡΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΣ

Αγροτικός δρόμος

Αγροτικός δρόμος

ΠΡΟΣ ΒΑΤΕΡΑ

ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ

Επιλογή τοποθεσίας

Η δημιουργία των θερμών πηγών του Πολιχνίτου συνδέεται με την έντονη ηφαιστειακή δραστηριότητα που εκδηλώθηκε στην περιοχή του βορειοανατολικού Αιγαίου πριν από εκατομμύρια χρόνια. Οι ποιότητες που δημιουργούνται στο χώρο των λουτρών του Πολιχνίτου είναι τόσο διαχρονικές και επίκαιρες και δεν συγκρίνονται με τις ατμόσφαιρες που επικρατούν σήμερα στα σύγχρονα spa, τα οποία χαρακτηρίζονται από μία τυποποίηση.

Η συγκεκριμένη τοποθεσία επιλέχτηκε γιατί τα λουτρά του Πολιχνίτου αποτελούν μέρος μιας αρχιτεκτονικής που μας ταξιδεύει πίσω στο χρόνο. Η ατμόσφαιρα που δημιουργείται, σε ένα χώρο όπου υπάρχουν ακόμη ίχνη από την εποχή της τουρκοκρατίας σε συνδυασμό με ένα μοναδικό τοπίο με νερά που αχνίζουν, είναι ιδανική για ηρεμία, χαλάρωση, ενώ παράλληλα φέρνει το λουόμενο σε επαφή με το παρελθόν του. Το στοιχείο της μνήμης είναι πολύ έντονο στο χώρο και ενισχύεται στην όψη των θολωτών κτιρίων που βρίσκονται στο χώρο, οι οποίοι χτίστηκαν επί Τουρκοκρατίας από πασάδες που λάτρεψαν τη Λέσβο.

Στην έξοδο του Πολιχνίτου προς Βατερρά βλέπουμε την παράκαμψη που οδηγεί στις εγκαταστάσεις των Θερμοπηγών. Στο δρόμο συναντάμε το μικρό

Τα ηφαιστειογενή πετρώματα του γεωθερμικού πεδίου διαβρώθηκαν και το αποτέλεσμα είναι ένα πέτρινο μανιτάρι που η τοπική παράδοση, σε σύμπραξη με την αχαλίνωτη φαντασία πρεσβεύει πως, όταν κάποτε γείρει και πέσει θα έρθει το τέλος του κόσμου.

ελαιοτριβείο του Καριά. Πιο χαμηλά βρίσκεται αριστερά του δρόμου το ελαιοτριβείο του Λεύτερα με το ψηλό φουγάρο χτισμένο με τούβλα. Ακολουθώντας τον δρόμο λίγο πιο πέρα, δίπλα στον Αλμυροπόταμο συναντάει κανείς τις εγκαταστάσεις των Θερμών Λουτρών Πολιχνίτου.

Η οικογένεια πηγαίνει στα μπάνια. Οι Πολιχνιάτες κατά διαστήματα οικογενειακώς, τότε που το μπάνιο στο σπίτι ήταν ανύπαρκτο, πηγαίνουν στα λουτρά για να πλυθούν.

Φωτογραφία: Οικογενειακή Συλλογή Λ. Λινάρδου

Ο γέρος της φωτογραφίας ετοιμάζεται να βουτήξει το σακούλι του στην πηγή, για να βράσει το περιεχόμενό του, συνήθως αυγά και τυρί.

Φωτογραφία: Οικογενειακή Συλλογή Λ. Λινάρδου.

Η ιστορία

«Όλες οι θερμοπηγές βγάζουν ζεστό νερό. Οι δικές μας βγάζουν ζεματιστό», επισημαίνει με καμάρι ένας κάτοικος του Πολιχνίτου.

Οι θερμές πηγές του Πολιχνίτου, που οι ντόπιοι τις λένε Κακάβια, είναι σε χρήση από την εποχή της Τουρκοκρατίας. Μετά την απελευθέρωση τα πήρε ο Δήμος Πολιχνίτου. Το 1959 τα λουτρά λειτουργούσαν κανονικά με την σημερινή τους μορφή έχοντας δύο δεξαμενές. Η μία από την εποχή της τουρκοκρατίας και η άλλη που φτιάχτηκε περίπου το 1953, η οποία λειτουργεί σήμερα σαν πισίνα γυναικών. Το 1894 ο Αρχοντόπουλος αναφέρει «οικήματα κατάλληλα προς ανάπαυσιν και τόσο θερμά νερά ώστε να αναμειγνύουσιν με ψυχρόν ύδωρ αυτά».

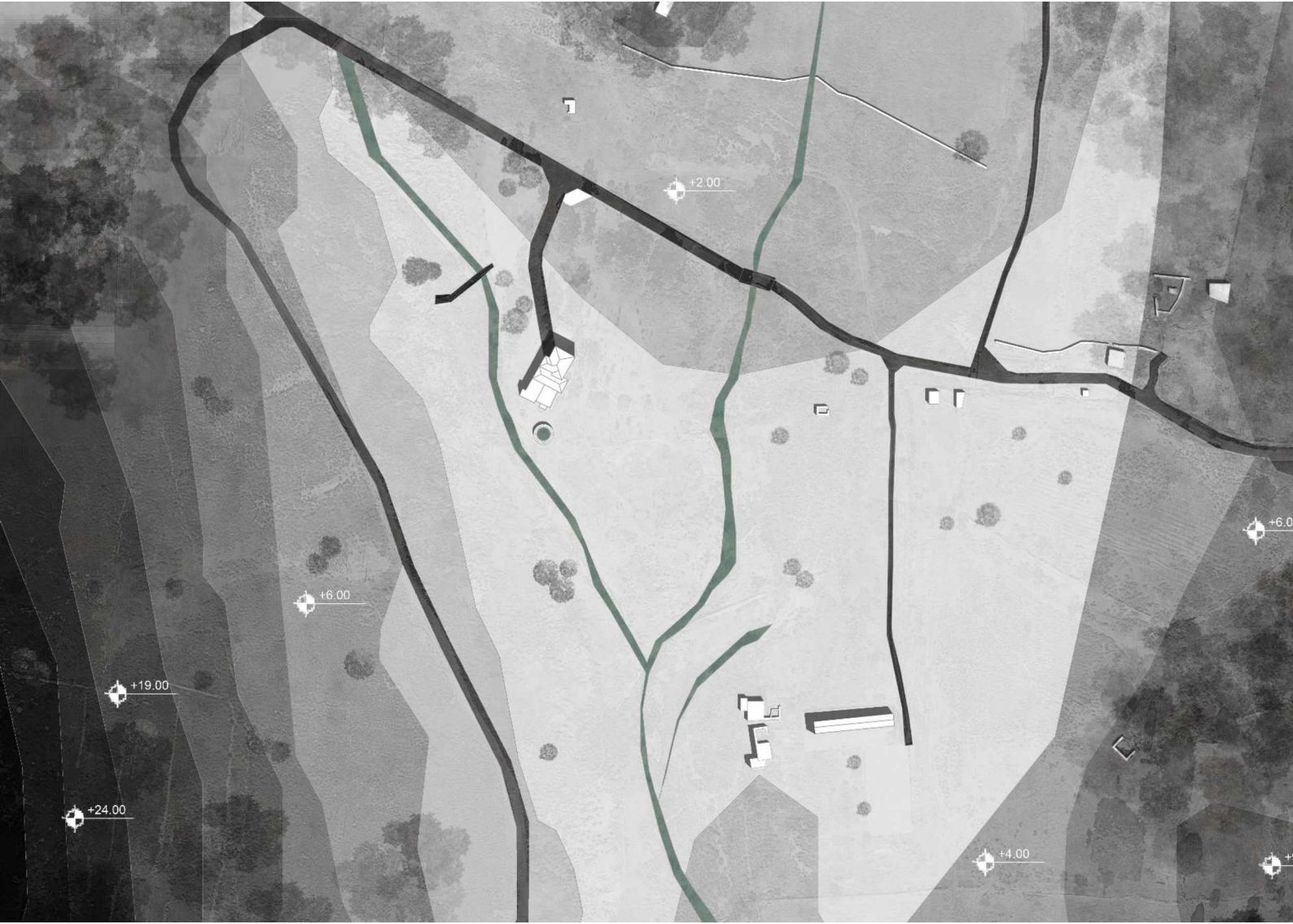
Πίσω από τις εγκαταστάσεις των θερμών λουτρών διακρίνονται τα απομεινάρια από κάποια κτίσματα. Τα κτίσματα αυτά κατασκευάστηκαν το 1892 από τον ιδιώτη γιατρό Χριστιανό. Ο ίδιος έφτιαξε και το γεφύρι του Αλμυροπόταμου. Διέθεταν δύο δεξαμενές. Μία για τους άντρες και μία για τις γυναίκες. Δίπλα δεσπόζει ο ξενώνας με τα 10 δωμάτια που διέθετε το 1959, 18 κρεβάτια. Σήμερα τα κτίσματα με τις δεξαμενές είναι πλέον ερείπια ενώ ο ξενώνας βρίσκεται σε αχρησία. Ήταν οργανωμένη επιχείρηση, αφού υπήρχε και δεξαμενή με λασπόλουτρα

Στα δεξιά της φωτογραφίας φαίνεται ο Αριστομένης Τσολακίδης γνωστός ως γιατρός Χριστιανός ο οποίος έχτισε τα παλιά λουτρά. Το φόντο της φωτογραφίας είναι το γεωθερμικό πεδίο με τα μόνα φυτά που επιβιώνουν στα θερμά και αλμυρά νερά, τα βούρλα. Φωτογραφία: Οικογενειακή Συλλογή Γιάννη Κρητικού

και στην κορυφή του λόφου καφενεδάκι που στο υπόγειο του είχαν κατασκευαστεί κατακόμβες όπου ο γιατρός μετέφερε τον χειμώνα χιόνι από τον Όλυμπο το αποθήκευε και είχε παγωμένο νερό το καλοκαίρι. Το 1909 ο γιατρός έχει πια πεθάνει. Στον ταχυδρόμο της 6/5/1936 διαφημίζονται τα λουτρά από κάποιον Δ. Χατζηαναγνώστου, που αναφέρει ότι κλείνονταν τα δωμάτια τηλεφωνικά.

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος ανέκοψε την πολιτιστική ορμή του προπολεμικού Πολιχνίτου, όπως και ολόκληρου του νησιού. Υπήρχαν ωστόσο μερικές άσβεστες σπίθες κι έγιναν προσπάθειες πολιτιστικής αναζωπύρωσης σε διάφορους τομείς. Σε ένα φύλλο της βραχύβιας τοπικής εφημερίδας του Θ. Κουτρή με τίτλο «Πολιχνίτος», διακρίνουμε σε πρώτο πλάνο δημοσίευμα σχεδίου για την εκμετάλλευση των θερμοπηγών του χωριού.

+2.00

+6.00

+19.00

+24.00

+4.00

+6.00

+6.00

Γεωλογικά στοιχεία

Στη θέση «Θέρμα» του Πολιχνίτου ανάμεσα στους ηφαιστειακούς ιγνιμβρίτες παρουσιάζεται το φαινόμενο των θερμών πηγών.

Η μορφολογία της περιοχής μελέτης αποτελεί συνδυασμένο αποτέλεσμα μιας σειράς ενδογενών και εξωγενών δυνάμεων που έδρασαν κατά το παρελθόν και εξακολουθούν τη δράση τους μέχρι σήμερα. Οι δυνάμεις αυτές σχετίζονται με την γεωλογική δομή και την πρόσφατη τεκτονική και ηφαιστειότητα που δημιούργησαν ανάγλυφο αλλά και την αποσάθρωση και διάβρωση που επέδρασαν στην προοδευτική εξομάλυνσή του.

Στις θερμές πηγές του Πολιχνίτου η θερμοκρασία του νερού φτάνει 87,6° C και πρόκειται για τις θερμότερες πηγές της Ευρώπης. Το ζεστό νερό που κυκλοφορεί κάτω από την επιφάνεια της γης πλησιάζει τους 400° C. Οι θερμές

πηγές Πολιχνίτου αναβλύζουν μέσα από ιγνιμβρίτες, τα νεότερα ηφαιστειακά πετρώματα της Λέσβου.

Υδρογραφικό δίκτυο

Η περιοχή των θερμών λουτρών διασχίζεται από το Ρέμα Κουρούπι, στο οποίο συγκλίνει μία σειρά μικρότερων, τοπικών ρεμάτων. Το ρέμα, κατά τη διέλευση του από την περιοχή των λουτρών, εμπλουτίζεται με θερμά νερά από πολυάριθμες πηγές που αναβλύζουν εκατέρωθεν της κοίτης του και μεταβάλλει την χημική σύσταση του νερού που μεταφέρει. Ένα άλλο χαρακτηριστικό των θερμών πηγών του Πολιχνίτου είναι ότι το νερό τους είναι αλμυρό. Λόγω αυτής της μεταβολής, το τμήμα του που βρίσκεται στην κάτω μεριά των λουτρών μετονομάζεται σε Αλμυροπόταμο ο οποίος συλλέγει τα νερά και τα κατεβάζει στην παραλία των Βατερών.

Χημικές ιδιότητες

Βάση της φυσικοχημικής σύστασης των Ιαματικών νερών Πολιχνίτου κατατάσσονται στην ομάδα των χλώρονατριούχων πηγών, το νερό είναι διαυγές άοσμο και είναι εμπλουτισμένο με φυσική ραδόνιο ακτινοβολία, με οξύ ανθρακικά χλωριούχα και θειικά άλατα ασβεστίου, νατρίου με ελεύθερο διοξείδιο του άνθρακα, με ενώσεις σιδήρου, μαγνησίου, μαγγανίου, οξυγόνο και ίχνη ιωδίου, βρώμιου.

Η ΒΡΥΣΗ

ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ

ΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΗΓΗ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ

ΕΡΕΙΠΙΑ ΠΑΛΙΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ

Το οικόπεδο

Η Δημοτική Πηγή «Ιπποκράτης» Πολιχνίτου Λέσβου, η οποία αποτελεί τον υπό αναγνώριση φυσικό πόρο και οι εγκαταστάσεις των λουτρών βρίσκονται εντός οικοπέδου έκτασης 58. 090, 86 m² ιδιοκτησίας του Δήμου. Η περιοχή είναι γνωστή με το τοπωνύμιο «Θέρμα». Τα νερά αναβλύζουν μέσα από ηφαιστειογενή πετρώματα. Η πηγή έχει θερμοκρασία 81,4C και θεωρείται η θερμότερη της Ευρώπης.

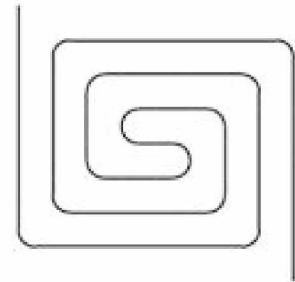
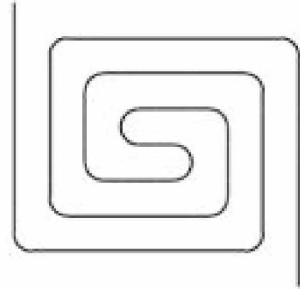
Φτάνοντας βλέπουμε ευκαλύπτους πάνω στο δρόμο. Δεξιά υπάρχουν στην σειρά τα χαμηλά κτίσματα. Είναι τα λουτρά με τις δεξαμενές τα οποία ανακαινίστηκαν πάνω στα παλιά που λειτουργούσαν πριν από χρόνια. Αυλάκια παλιά και καινούργια. Νερό που τρέχει ελεύθερο και αγνίζει, βάφοντας κόκκινο τον πυθμένα από θερμόφυλα ζώφια (φύκη) που

αναπτύσσονται. Φιγούρες μοναχικές, άνθρωποι που αναζητούν την ευεργεσία του θερμού νερού. Πιο μέσα, πίσω από ένα δάσος από βούρλα, στέκεται όρθιο ένα άλλο συγκρότημα κτιρίων με τους μακρόστενους κοιτώνες και τα αψιδωτά κτίσματα των παλιών δεξαμενών που πλέον βρίσκονται σε αχρησία. Αξιοσημείωτο για την περιοχή είναι και το μικρό τρικάμαρο γεφυράκι, το γεφύρι του Αλμυροπόταμου του 1920. Επίσης στην είσοδο της περιοχής υπάρχει η παλιά βρύση από την κιτρινωπή και ροζ μαλακόπετρα από την οποία οι κάτοικοι του χωριού και όχι μόνο προμηθεύονται νερό μέχρι σήμερα. Στις Ιαματικές Πηγές Πολιχνίτου το χειμώνα σύμφωνα με μαρτυρίες κατοίκων του χωριού, η τοποθεσία απ' όπου αναβλύζει το νερό διακρίνεται από μακριά, καθώς η περιοχή γεμίζει με ατμούς.

Ο λαβύρινθος

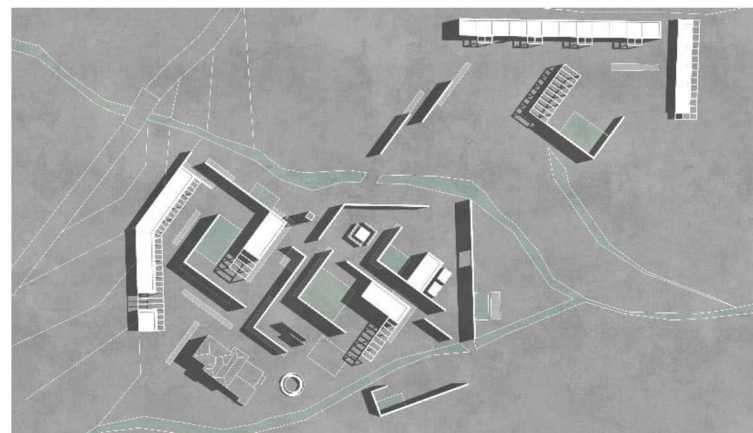
Πολλές ερμηνείες έχουν δοθεί όσον αφορά τη συμβολική σημασία του λαβύρινθου, με βάση το πολιτιστικό και κοινωνικό υπόβαθρο κάθε εποχής. Ο Hermann στο βιβλίο του *Through the Labyrinth: Designs and Meanings Over 5,000 Years* αναφέρει πως «ένα συγκεκριμένο επίπεδο ωριμότητας απαιτείται για να κατανοήσει ο περιπατητής το σχήμα και την πολυπλοκότητα του μονοπατιού ενός λαβύρινθου, ένας συγκεκριμένος βαθμός φυσικού συντονισμού και ικανότητας κοινωνικής προσαρμογής». Το υποκείμενο προσπαθεί να φτάσει στο στόχο- κέντρο και όταν βρεθεί εκεί έρχεται αντιμέτωπος με τον εαυτό του ή οτιδήποτε άλλο «μπορεί να σταθεί άξιο του στόχου». Για να εξέλθει από το λαβύρινθο, ο περιπατητής πρέπει να κάνει στροφή 180 μοιρών και να ιχνογραφήσει ξανά τα βήματά του. Η στροφή αυτή υποδηλώνει όχι μόνο την απομάκρυνσή του από το παρελθόν του αλλά σηματοδοτεί και μια καινούργια αρχή: «Ο περιπατητής που εξέρχεται από το λαβύρινθο δεν είναι πλέον ο ίδιος με αυτόν που εισήλθε, αλλά γεννήθηκε ξανά σε ένα νέο επίπεδο ύπαρξης».

Μέσα στο λαβύρινθο το άτομο απομονώνεται από το οικείο -προς αυτόν- περιβάλλον και από τα προβλήματα της καθημερινότητας σηματοδοτώντας το τέλος ενός τρόπου ζωής και την έναρξη μίας νέας κατάστασης που έχει να κάνει με την ψυχική και σωματική γαλήνη. Σύμφωνα με τον Hermann οι πρώιμη λαβύρινθοι της εποχής του χαλκού σχετίζονται με τόπους στους οποίους το άτομο

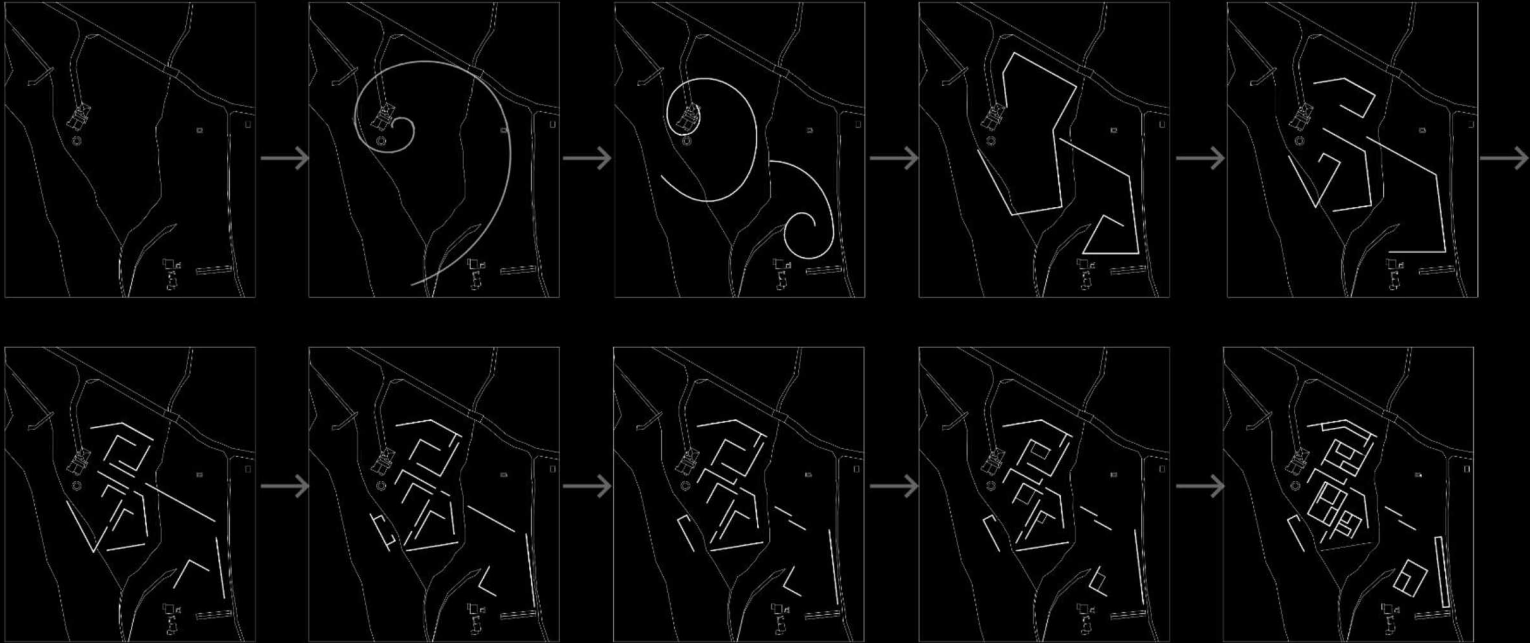
βγαίνει από το επικίνδυνο μονοπάτι της ζωής του και επιστρέφει στη Μητέρα Γη.

Επιπλέον σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους ο λαβύρινθος αποτελεί «σύμβολο προστασίας». Το σχήμα του λαβύρινθου παραπέμπει στην προσπάθεια προστασίας μιας πόλης και το μονοπάτι θεωρούνταν πως απέκρουε το κακό.

Η επιλογή δημιουργίας ενός λαβύρινθου σε συνδυασμό με τις λουτρικές εγκαταστάσεις έχει στόχο την απομόνωση των επισκεπτών από τους γρήγορους ρυθμούς και τα καθημερινά προβλήματα που τους απασχολούν μέσα από μία περιπλάνηση όπου ο καθένας ψάχνει μέσα από την τελετή της πλύσης τόσο την περιποίηση του σώματος όσο και την χαλάρωση του καθώς και την ανανέωση της ψυχής. Μία εμπειρία που σηματοδοτεί μία νέα αρχή και που μόνο ένα ζεστό μπάνιο μπορεί να προσφέρει.

Πορεία Ιδέας

Η δημιουργία λουτρικών εγκαταστάσεων στο Πολιχνίτο της Λέσβου αναγεννά την περιοχή και αποτελεί μία εμπειρία που προσφέρει σωματική και ψυχική ικανοποίηση. Ο σύγχρονος άνθρωπος, κουρασμένος ψυχικά και σωματικά από τους γρήγορους και έντονους ρυθμούς της σύγχρονης κοινωνίας, έχει ανάγκη από περισσότερους χώρους λουτρικών εγκαταστάσεων εύκολα προσβάσιμους που θα προσφέρουν την ηρεμία και τη γαλήνη που αναζητά.

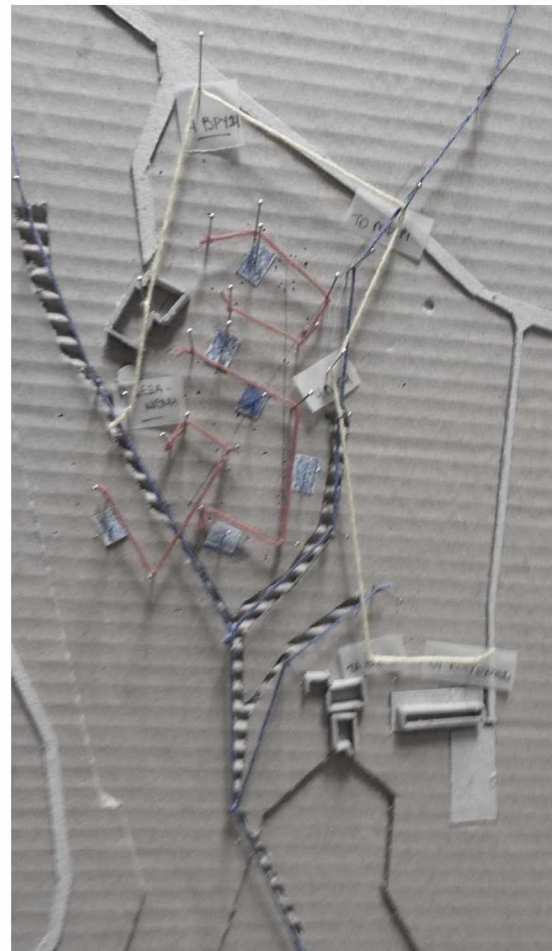
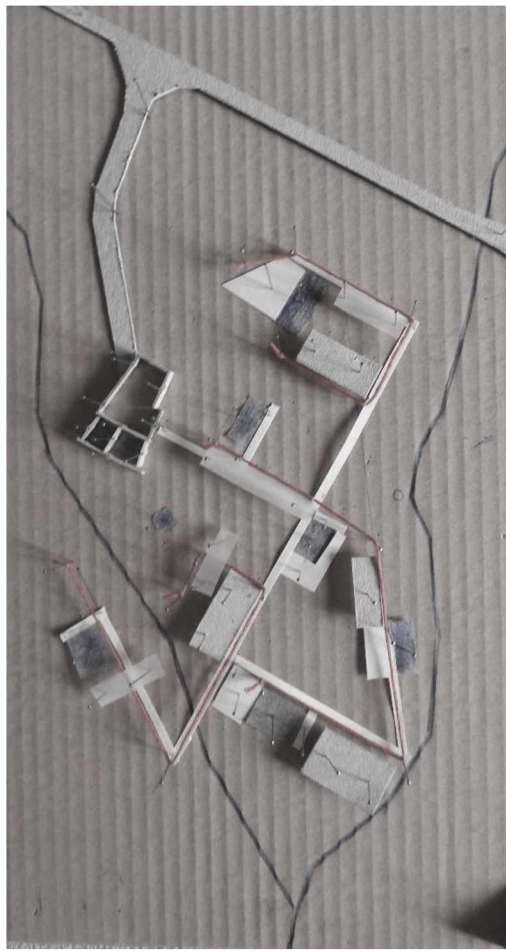
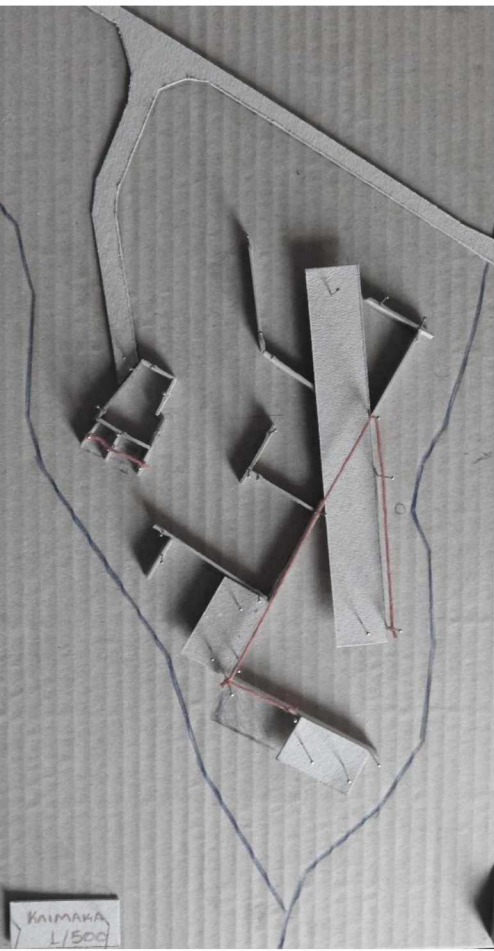
Με αφετηρία την ανάλυση του οικοπέδου και τα στοιχεία που υπάρχουν στον χώρο (κτίριο λουτρών, βρύση, κτίριο κοιτώνων κλπ) δημιουργήθηκε η ιδέα μίας περιπλάνησης του επισκέπτη στο χώρο έχοντας στο κέντρο της περιπλάνησης τη λουτρική διαδικασία, δηλαδή την κάθαρση του σώματος και της ψυχής. Γι' αυτό το λόγο η πρώτη σχεδιαστική απόπειρα ήταν μία σπειροειδής κίνηση στο κέντρο της οποίας βρίσκεται το κτίριο των λουτρών.

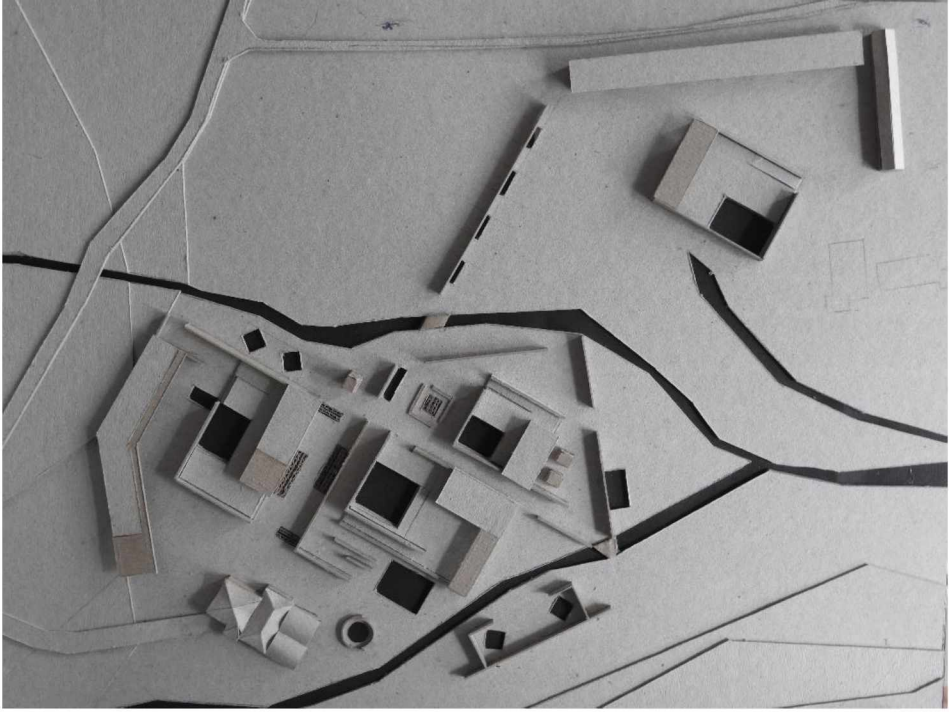
Σταδιακά η σπειροειδής κίνηση «σπάει» σε μικρότερα κομμάτια δημιουργώντας τέσσερις μικρότερες στο κέντρο των οποίων βρίσκεται το θερμό ιαματικό νερό. Έτσι καταλήγουμε στην δημιουργία ενός λαβύρινθου μέσα στον οποίο ο καθένας προσπαθεί να βρει τον εαυτό του και να ικανοποιήσει τις σωματικές και ψυχικές του ανάγκες για χαλάρωση, καθαριότητα και ευεξία.

Οι παρεμβάσεις στο τοπίο έχουν σκοπό να αναδείξουν τη λαμπρότητα της περιοχής αξιοποιώντας τα θεραπευτικά θερμά νερά μέσα από μία ελεύθερη ροή κίνησης. Οι επισκέπτες καλούνται να περιπλανηθούν στον χώρο ελεύθερα μέσα από ένα σύμπλεγμα διαδρόμων ακολουθώντας διάφορες πορείες σε μια προσπάθεια αναζήτησης της κάθαρσης, ενώ παράλληλα μπορούν να απολαύσουν το φυσικό τοπίο και την επιβλητική παρουσία του ρέματος που οριοθετεί το χώρο.

Πρόχειρες Μακέτες

Πρόγραμμα | Λειτουργίες

1. Υποδοχή- Πληροφορίες
2. Παρασκευαστήριο- καφέ
3. WC
4. Αίθουσες μασάζ
5. Χώρος φύλαξης ρούχων
6. Χαμάμ (ατμόλουτρο)
7. Εξωτερική δεξαμενή 14° C
8. Εξωτερική δεξαμενή 36° C
9. Αποδυτήρια ανδρών/ γυναικών με WC (3)
10. Παρατηρητήριο
11. Εξωτερική δεξαμενή 32° C
12. Λασπόλουτρο
13. Κτίριο λουτρών με 2 εσωτερικές δεξαμενές+ αποδυτήρια ανδρών/ γυναικών
14. Εξωτερική δεξαμενή 42° C
15. Σάουνα
16. Εξωτερική δεξαμενή 36° C (χρήση από τους χώρους φιλοξενίας)
17. Χώρος φιλοξενίας α' (8 δωμάτια)
18. Χώρος φιλοξενίας β' (6 δωμάτια)

Masterplan
40 m

Τα όρια

Κατά τη διάρκεια της σχεδιαστικής διαδικασίας για τις λουτρικές εγκαταστάσεις αλλά και τους χώρους φιλοξενίας, και στην προσπάθεια να δοθεί έμφαση στην ελεύθερη ροή κίνησης στο χώρο δηλαδή την περιπλάνηση που οδηγεί στην κάθαρση αποφασίστηκε η ύπαρξη δύο διαφορετικών ορίων που θα συνθέτουν το σύμπλεγμα των διαφόρων κινήσεων.

Τα δύο όρια διαφοροποιούνται ως προς την υλικότητά τους και επιλέχθηκαν με βάση τις υλικότητες τις περιοχής. Αρχικά επιλέχθηκε η τοπική πέτρα (ιγνιμβρίτης) σαν ένα συμπαγές και σκληρό όριο που αποτελεί το σήμα κατά τεθέν του Πολιχνίτου και από την οποία είναι κατασκευασμένο το κτίριο των παλιών λουτρών καθώς και το κτίριο των ξενώνων. Ο πέτρινος τοίχος αποτελεί ένα σκληρό όριο που κόβει κάθε οπτική επαφή και δεν επιτρέπει στους λουόμενους να αντιληφθούν τι συμβαίνει πίσω από τον τοίχο με αποτέλεσμα να πρέπει να συνεχίσουν την περιπλάνηση προκειμένου να βρει ο καθένας την περιποίηση και την χαλάρωση που αναζητά.

Το δεύτερο υλικό που επιλέχθηκε είναι το καλάμι το οποίο υπάρχει σαν υλικότητα σε ορισμένα σημεία του οικοπέδου. Ένας τοίχος από καλάμια αποτελεί ένα μαλακό όριο αφού επιτρέπει στα άτομα να

δουν ή και να ακούσουν πίσω από τους καλαμωτούς τοίχους κάτι που πιθανώς να κάνει τους περιπλανητές είτε να συνεχίσουν την πορεία τους είτε να την αλλάξουν. Παράλληλα διάφορες ζώνες βλάστησης έχουν τοποθετηθεί οι οποίες καθοδηγούν τις κινήσεις των λουόμενων στο χώρο.

Επιπλέον τα σημεία όπου βρίσκονται οι θερμές δεξαμενές που αποτελούν της ζώνες κάθαρσης και εξυγίανσης διαφοροποιούνται ως προς το υψόμετρο από τις ζώνες κίνησης. Συγκεκριμένα υψώνονται κατά 60 εκ. καθώς η πρόθεση είναι απλά να διαφοροποιηθούν ως ζώνες χαλάρωσης και εξυγίανσης χωρίς να χάνεται η επαφή ανάμεσα στα άτομα που βρίσκονται πάνω στην υπερυψωμένη πλατφόρμα και σε αυτά που βρίσκονται από κάτω.

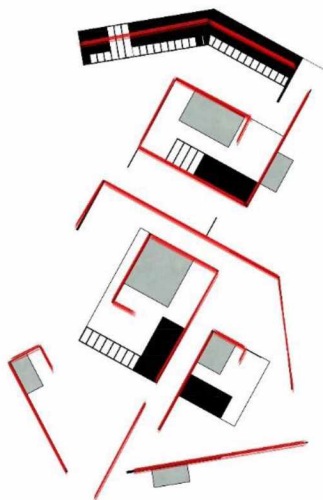

Οι δεξαμενές

Στόχος της περιπλάνησης είναι η λουτρική διαδικασία. Οι δεξαμενές είναι τα σημεία που γίνεται η κάθαρση του σώματος και της ψυχής. Γι' αυτό το λόγο έχουν τοποθετηθεί στα κέντρα των σπειροειδών κινήσεων. Ωστόσο κατά τη διάρκεια της περιπλάνησης ορισμένοι από τους περιπατητές αναζητούν την ησυχία και την απομόνωση επιθυμώντας πιο μοναχικά σημεία όπου θα ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους για καθαριότητα και ευεξία.

Έτσι δεξαμενές μικρότερης χωρητικότητας ατόμων έχουν τοποθετηθεί σε πιο απομακρυσμένα σημεία με σκοπό να εξυπηρετήσουν τα άτομα που επιλέγουν να κάνουν το μπάνιο τους μακριά από τα βλέμματα των πολλών.

Κέντρο: πύκνωση-συγκέντρωση- μεγάλο μέγεθος δεξαμενών
Άκρη: απομόνωση- ιδιωτικότητα- μικρότερο μέγεθος δεξαμενών

14 °C

32 °C

36 °C

42 °C

ΛΑΣΠΙΛΟΥΤΡΟ

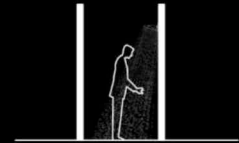
67°C- 92 °C

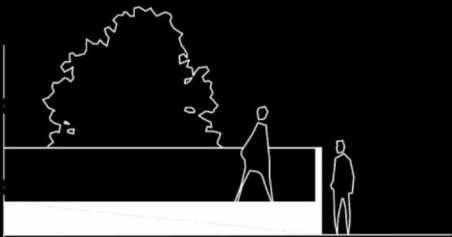
ΒΥΘΙΣΗ

ΕΠΑΦΗ

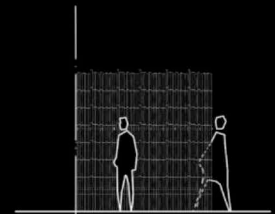
ΠΛΥΣΙΜΟ

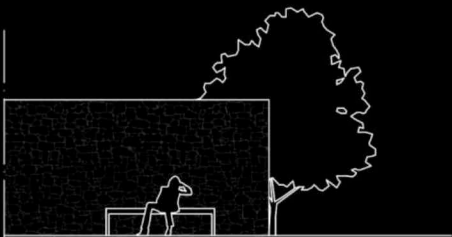
ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

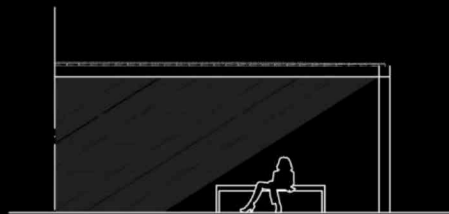
ΚΑΤΑΙΟΝΗΣΗ

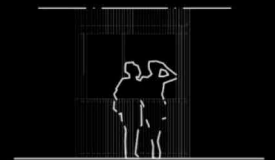
ΟΡΙΟ

ΣΤΑΣΗ

ΣΚΙΑΣΗ

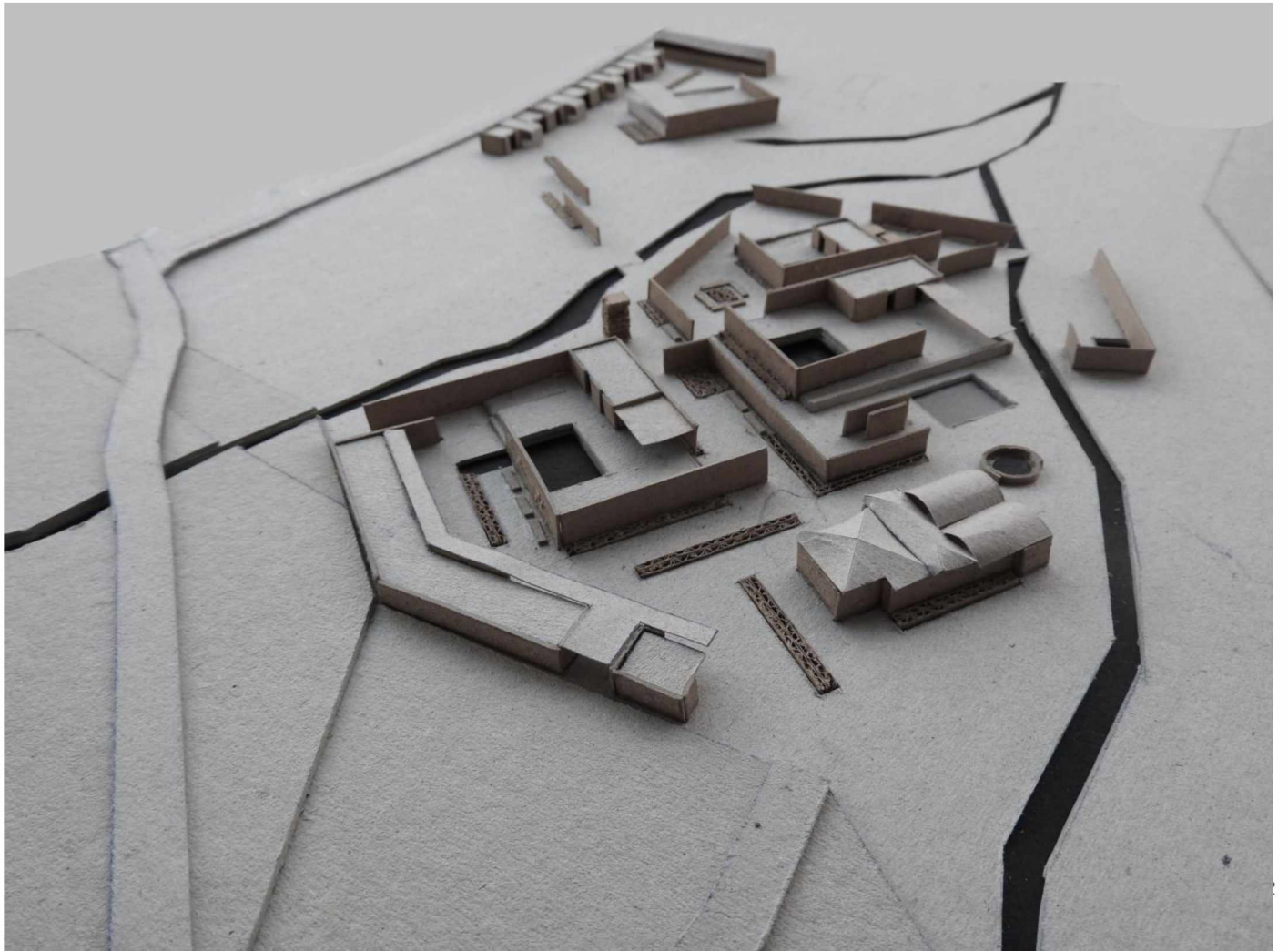

ΘΕΑΣΗ

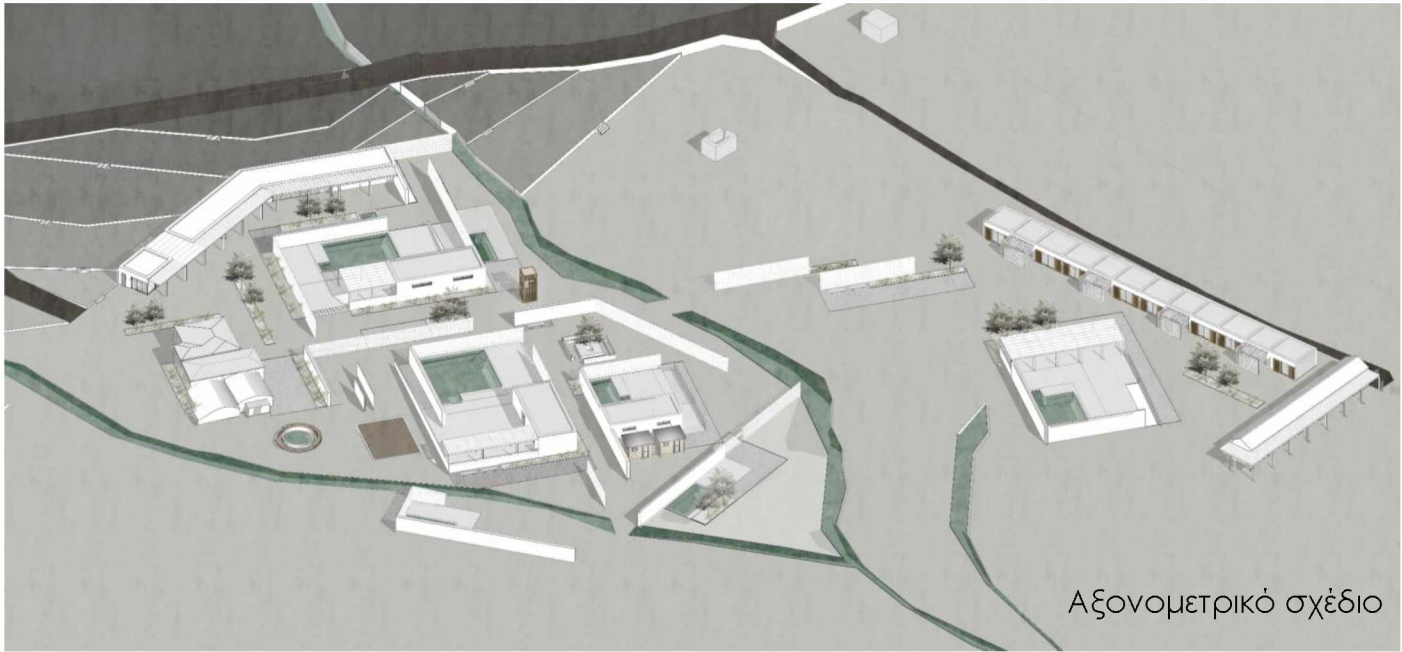

Το ατμοσφαιρικό περιβάλλον των θερμών λουτρών προκαλεί μία αλλαγή στην συναισθηματική και νοητική κατάσταση του λουόμενου. Όσο ο λουόμενος βρίσκεται βυθισμένος στο θερμό νερό η αλληλεπίδραση του με τον χώρο γίνεται όλο και μεγαλύτερη. Η ευχαρίστηση και η χαλάρωση οδηγούν τον λουόμενο σε μία ανάγνωση του χώρου όπου ερεθίσματα και ίχνη από το παρελθόν μπορούν να γίνουν αντιληπτά και να οδηγήσουν σε νέες εικόνες φαντασίας βασισμένες στις μνήμες που απορρέουν από το χώρο σε συνδυασμό με προσωπικά βιώματα και αναμνήσεις.

Το σώμα και η ψυχή παραδίνονται στις ευεργετικές ιδιότητες του ζεστού νερού το οποίο εμπνέει για φαντασιώσεις και ονειροπόληση. Βασικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία, κατά την οποία ο λουόμενος βρίσκεται μεταξύ πραγματικού και μη κόσμου, παίζουν η απόλαυση και η διέγερση. Τα δύο αυτά στοιχεία ευνοούν τη δημιουργία ασυνείδητων εικόνων καθώς οδηγούν τον λουόμενο να πλάσει με τη φαντασία του εικόνες, ιστορίες, αφηγήσεις που τον κάνουν να ξεχάσει τα προβλήματα της καθημερινότητας και να ξεκινήσει μία νέα κατάσταση που έχει να κάνει με τη σωματική και ψυχική γαλήνη.

Αξονομετρικό σχέδιο

Οψεις

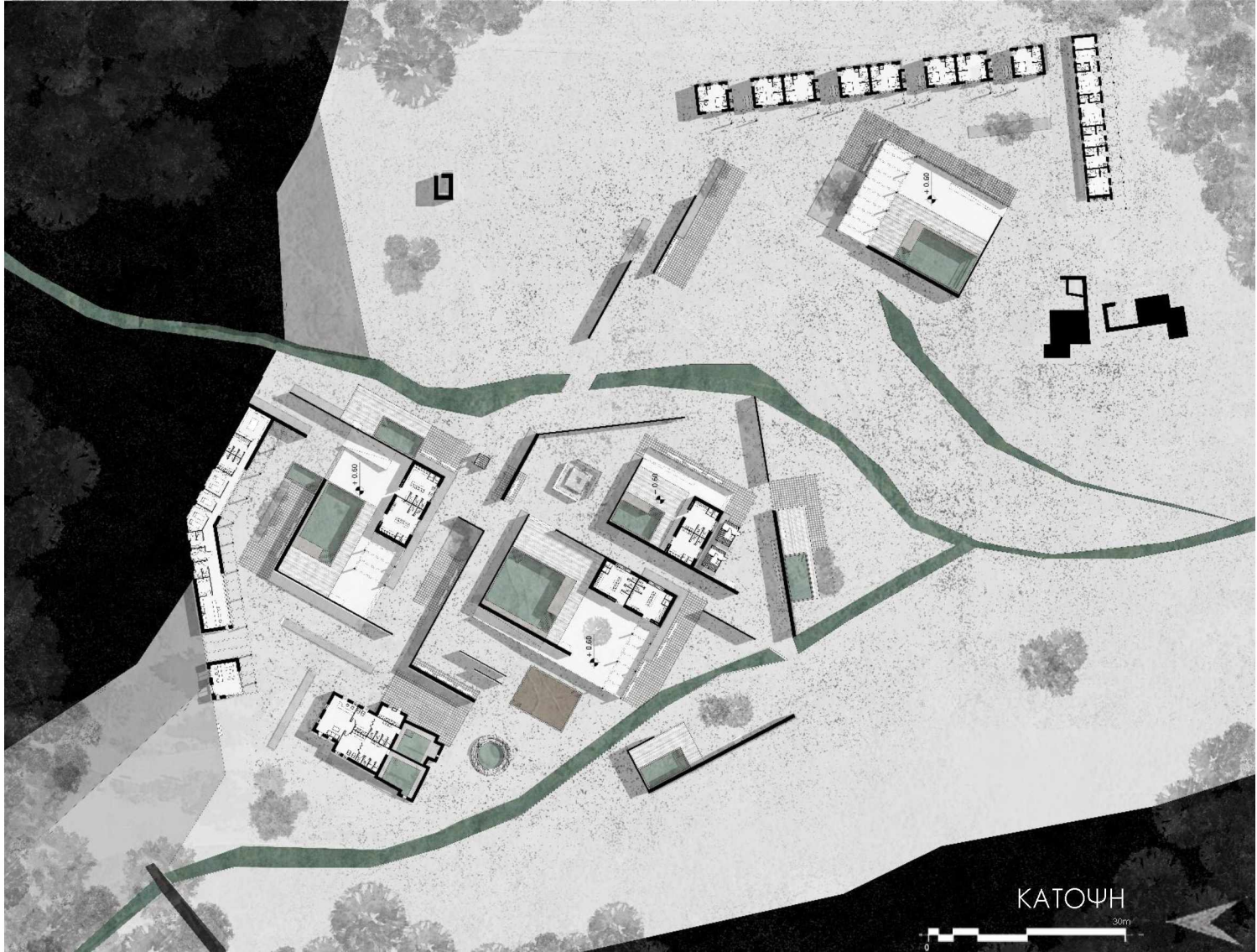
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

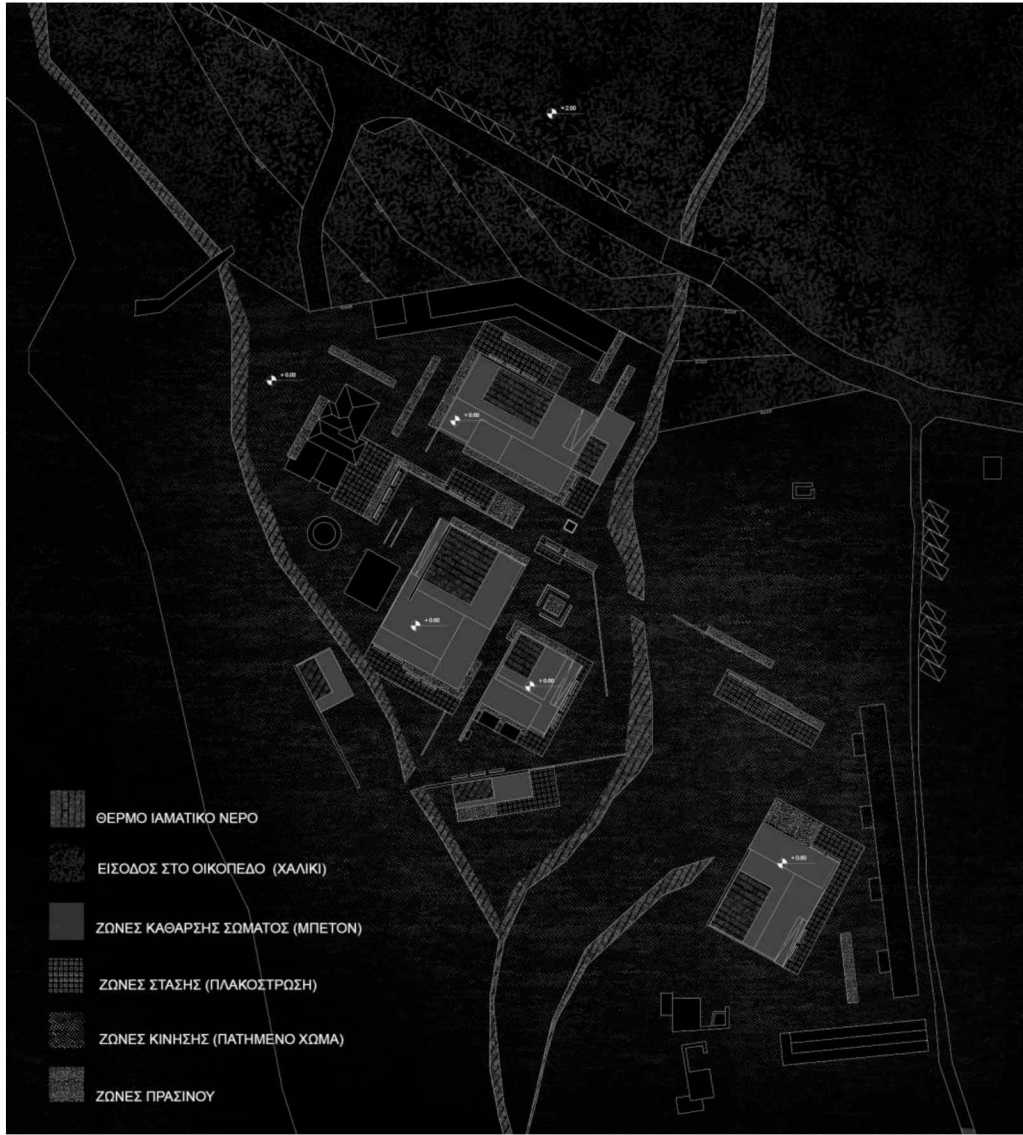
ΚΑΤΟΨΗ

30m

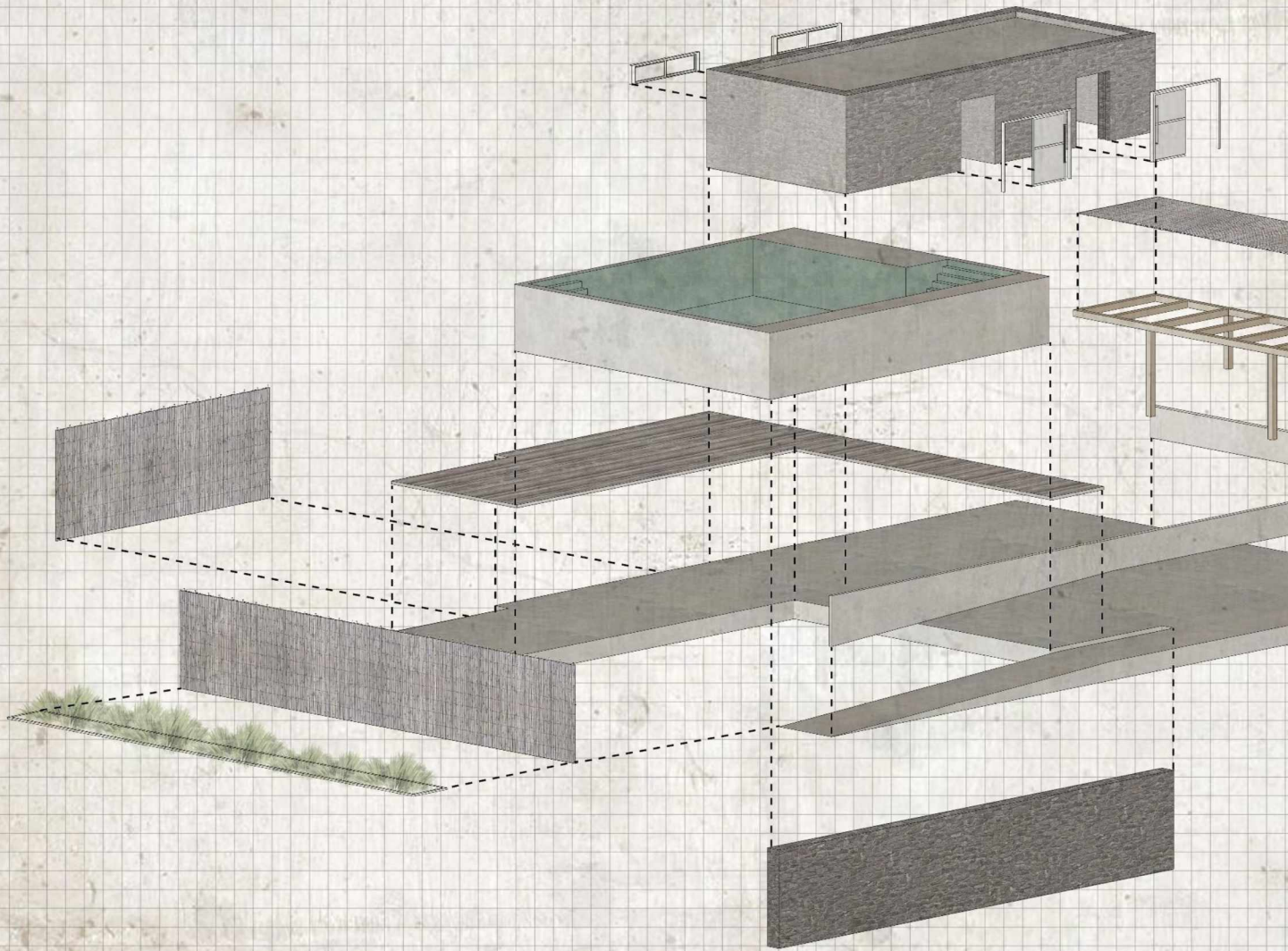

Διαμόρφωση εδάφους

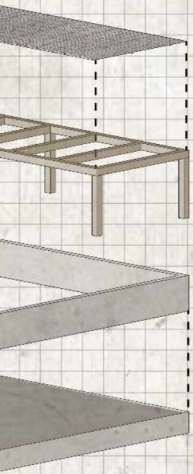
Το έδαφος χωρίζεται σε ζώνες οι οποίες διαφοροποιούνται ως προς τις υλικότητες. Οι επισκέπτες εισέρχονται στο οικόπεδο, που έχει υψομετρική διαφορά 2μ. από το δρόμο είτε από το μονοπάτι που λειτουργεί ως ράμπα είτε ακολουθώντας τις υψομετρικές καμπύλες οι οποίες ομαλά κατεβαίνουν στο οικόπεδο. Σαν υλικό χρησιμοποιήθηκε το χαλίκι το οποίο οδηγεί στο οικόπεδο που είναι καλυμμένο με ένα ενδιάμεσο δάπεδο από πατημένο χώμα που εντάσσεται στο μαλακό έδαφος και χάνεται. Μέσα από αυτή τη ζώνη της ελεύθερης κίνησης συναντάμε ζώνες στάσεις που εμφανίζονται σαν μικρές νησίδες με πλακόστρωση όπου οι επισκέπτες μπορούν να ξεκουραστούν. Τέλος έχουμε τις ζώνες κάθαρσης που είναι υπερυψωμένες(+0.60m) και κατασκευασμένες από σκληρο υλικό (μπετό) στις οποίες βρίσκουμε τις δεξαμενές με το ζεστό ιαματικό νερό. Η σύνθεση είναι πλούσια σε ζώνες πρασίνου.

- ΘΕΡΜΟ ΙΑΜΑΤΙΚΟ ΝΕΡΟ
- ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΤΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟ (ΧΑΛΙΚΙ)
- ΖΩΝΕΣ ΚΑΘΑΡΣΗΣ ΣΩΜΑΤΟΣ (ΜΠΕΤΟΝ)
- ΖΩΝΕΣ ΣΤΑΣΗΣ (ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΗ)
- ΖΩΝΕΣ ΚΙΝΗΣΗΣ (ΠΑΤΗΜΕΝΟ ΧΩΜΑ)
- ΖΩΝΕΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

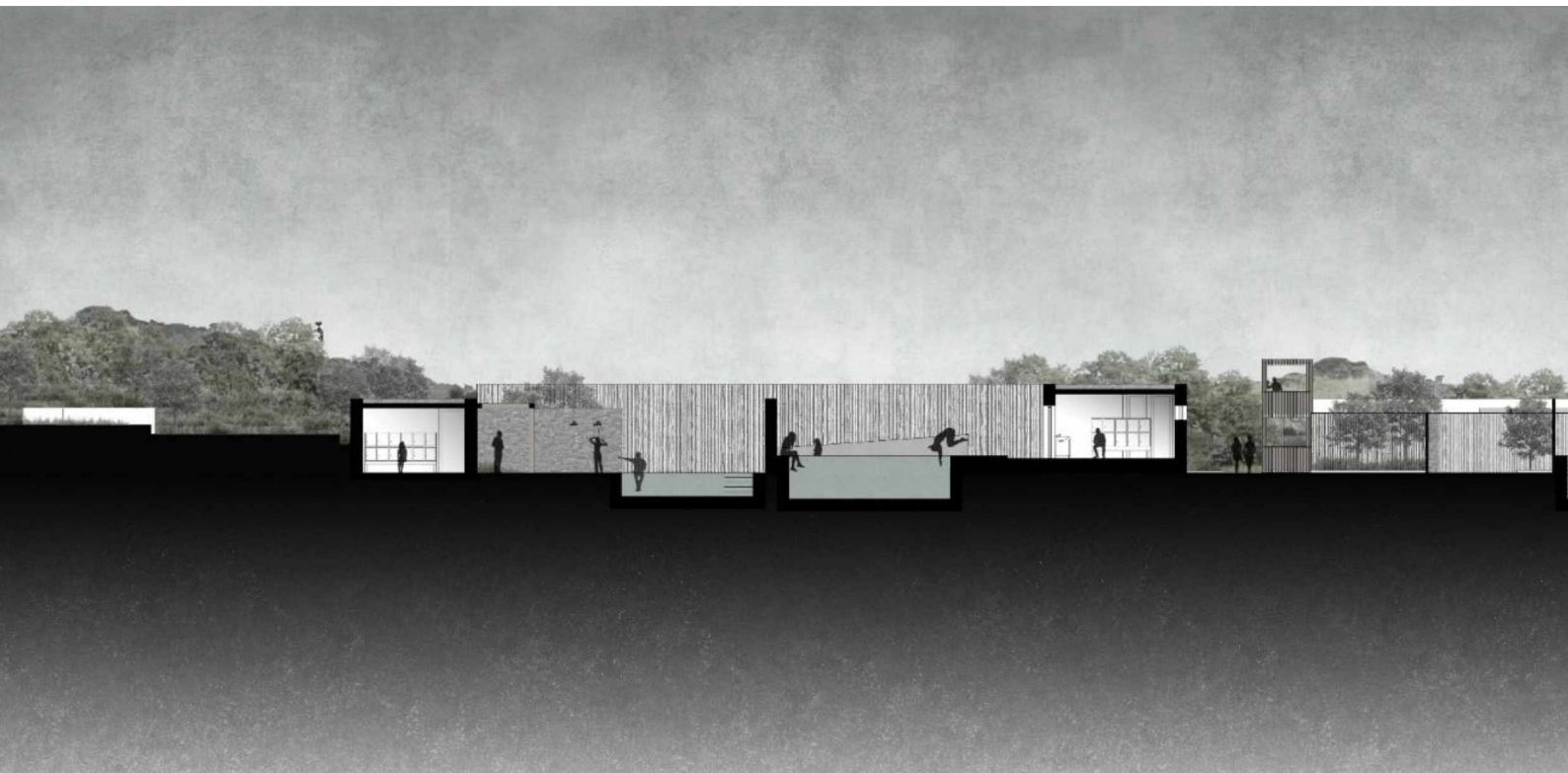
Ζώνες κάθαρσης

Οι ζώνες που βρίσκονται οι δεξαμενές με το θερμό ιαματικό νερό (κάθαρσης- εξυγίανσης) ακολουθούν μία συγκεκριμένη δομή. Αρχικά βρίσκονται πάνω σε υπερυψωμένες πλατφόρμες (+0.60m) έτσι ώστε να ξεχωρίσουν από τις ζώνες κίνησης. Οι πλατφόρμες είναι καλυμμένες από τις δύο τουλάχιστον πλευρές τους με ψηλούς τοίχους οι οποίοι είναι είτε από πέτρα είτε από καλάμια. Στόχος αυτού του σχεδιασμού είναι να μην είναι εμφανές στους περιπατητές- λουόμενους το τι βρίσκεται πίσω από τους τοίχους με μία πρώτη ανάγνωση, κάτι που εντείνει την περιέργεια των επισκεπτών οι οποίοι προσπαθούν να αφουγκραστούν που βρίσκονται με στόχο να φτάσουν τελικά στην κάθαρση του σώματος και της ψυχής.

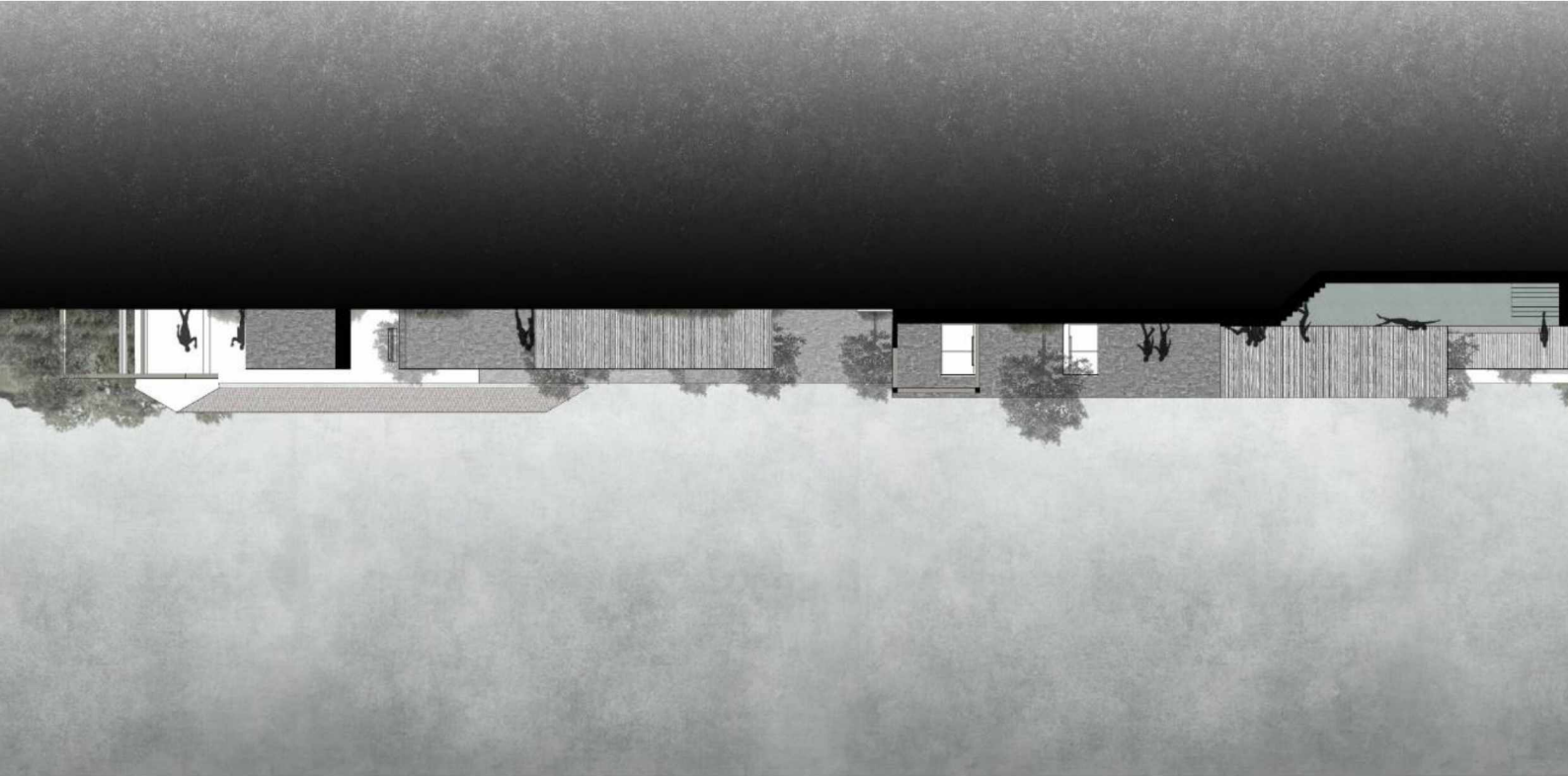
Η πρόσβαση στις υπερυψωμένες ζώνες κάθαρσης γίνεται είτε μέσω της ράμπας που τοποθετήθηκε για να εξυπηρετεί άτομα με κινητικές δυσκολίες ή από τα σκαλοπάτια. Η πλατφόρμα είναι κατασκευασμένη από μπετό ενώ περιμετρικά της δεξαμενής έχουν τοποθετηθεί ξύλινες σανίδες που λειτουργούν σαν μία μεταβατική ζώνη πριν εισέλθουν οι λουόμενοι στο ζεστό νερό. Πάνω στις πλατφόρμες βρίσκονται τα αποδυτήρια κατασκευασμένα από την τοπική πέτρα του χωριού, εφοδιασμένα με ντουζιέρες, ντουλαπάκια και τουαλέτες. Εξωτερικά υπάρχει στέγαστρο όπου οι λουόμενοι μπορούν να χαλαρώσουν και να ξεκουραστούν κάτω από τη σκιά που δημιουργούν τα καλάμια.

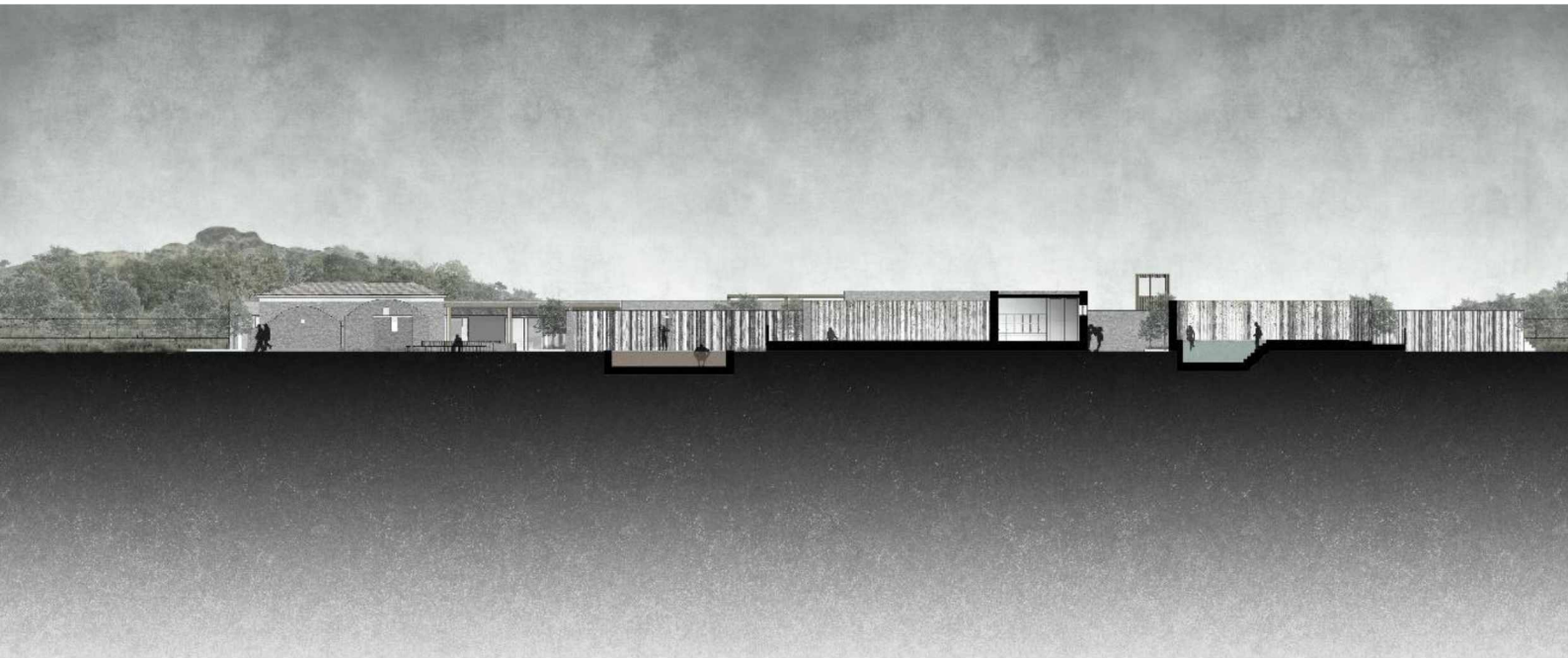
Τομές

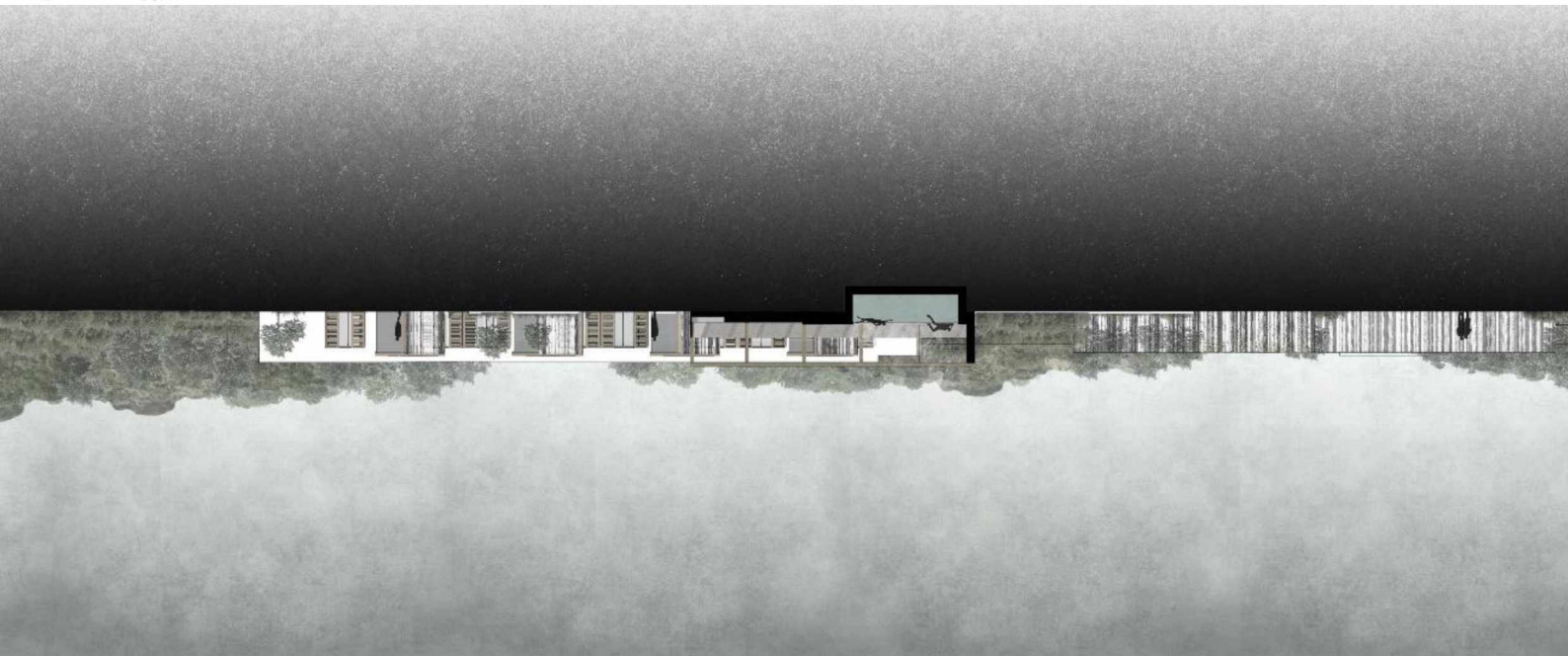
TOMH A-A

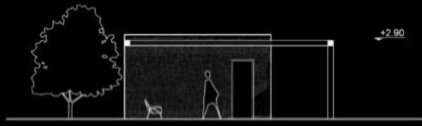
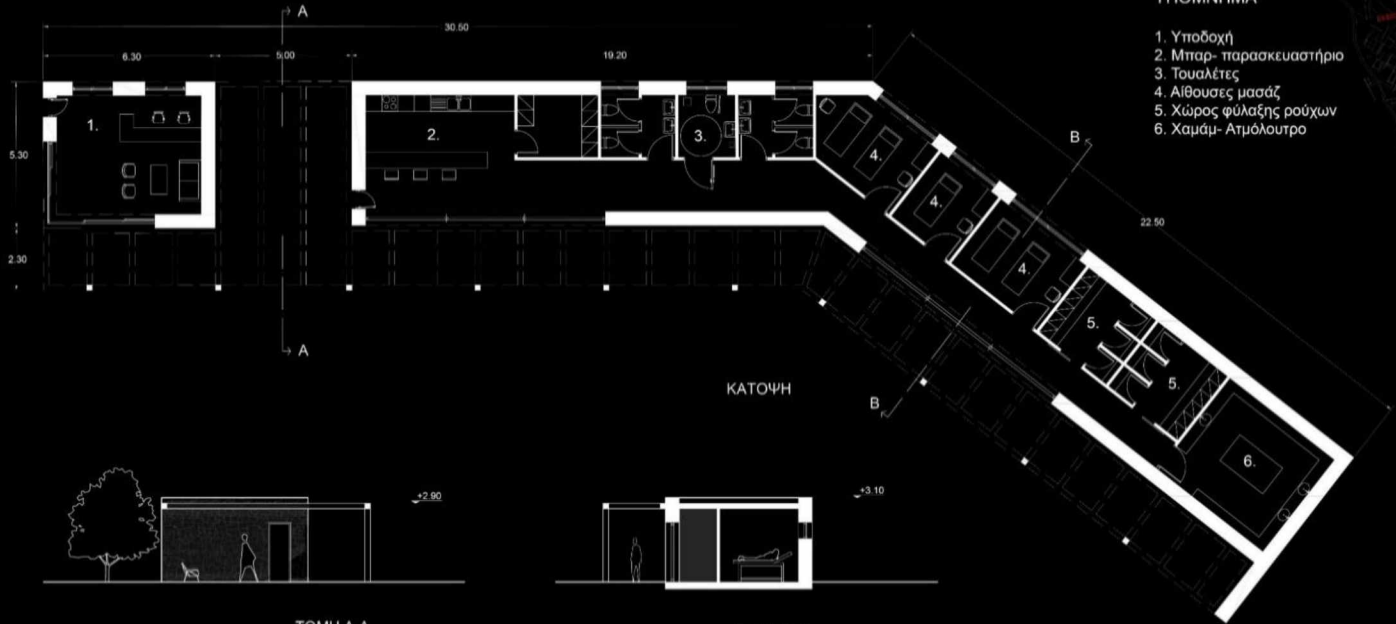
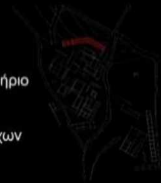
TOMH B-B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

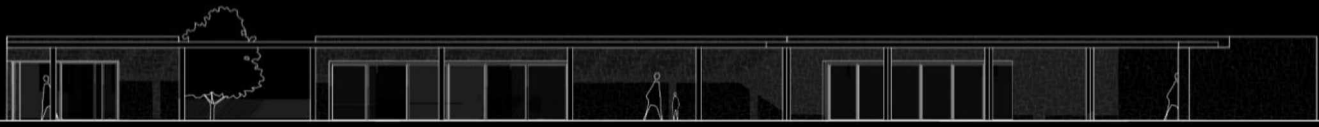
1. Υποδοχή
2. Μπαρ- παρασκευαστήριο
3. Τουαλέτες
4. Αίθουσες μασάζ
5. Χώρος φύλαξης ρούχων
6. Χαμάμ- Ατμόλουτρο

ΤΟΜΗ Α-Α

ΤΟΜΗ Β-Β

Υποδοχή

Οι επισκέπτες μπορούν να ενημερωθούν στον χώρο υποδοχής- γραμματεία για όλες τις λειτουργίες και τις παροχές των εγκαταστάσεων, καθώς και για τα απαραίτητα πράγματα που πρέπει να προμηθευτούν για να απολαύσουν το μπάνιο τους (πετσέτες, σαγιονάρες, σαπούνι). Ιδιαίτερη μέριμνα δίνεται σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ή με κινητικά προβλήματα που έχουν έρθει στις εγκαταστάσεις για να ακολουθήσουν κάποια θεραπεία.

Εστίαση

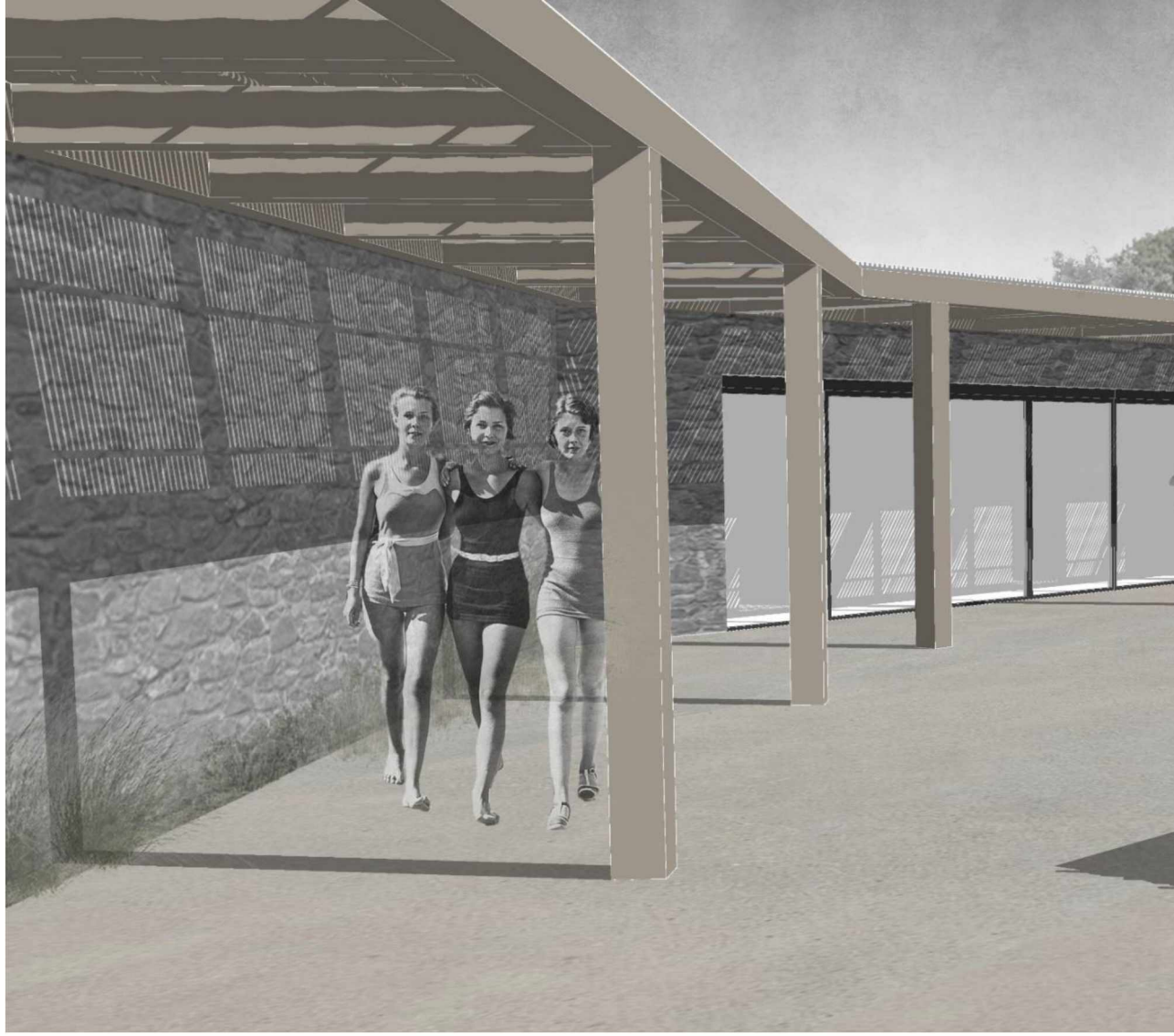
Είτε σε συνδυασμό είτε έπειτα από τη χαλάρωση βρίσκεται η εστίαση. Ο χώρος εστίασης λειτουργεί παρέχοντας προϊόντα παραγωγής Πολιχνίτου όπως είναι τα φημισμένα γλυκά του κουταλιού τα οποία είναι από το συνεταιρισμό γυναικών του χωριού αλλά και δροσιστικά αφεψήματα που ενισχύουν τον οργανισμό. Έτσι πολλοί λουόμενοι συνηθίζουν πριν ή μετά το ζεστό μπάνιο να ολοκληρώνουν την λουτρική τους εμπειρία με μία στάση στο χώρο του παρασκευαστηρίου, απολαμβάνοντας παράλληλα τη θέα που προσφέρει το τοπίο, καθώς βρίσκεται μέσα στους ατμούς. Πολλοί είναι και αυτοί που έρχονται καθημερινά από το χωριό και απολαμβάνουν τον καφέ τους στο μαγευτικό αυτό τοπίο χωρίς να κάνουν μπάνιο.

Εξυγίανση

Το παραδοσιακό λουτρό (χαμάμ ή ατμόλουτρο) είναι μία από τις παλαιότερες ιεροτελεστίες καθαρισμού και εξαγνισμού. Η έντονη επιδρωση βοηθά στο να αποβληθούν οι τοξίνες που έχουν συσσωρευτεί στον οργανισμό, ενώ η εισπνοή του ατμού καταπραΰνει αναπνευστικά προβλήματα. Το χαμάμ αποτελεί τόπο συνάντησης και εξαγνισμού ενώ προσφέρει στιγμές ξεκούρασης στους επισκέπτες. Στο κέντρο του ατμόλουτρου υπάρχει υπερυψωμένο έδρανο, καλυμμένο με μαρμαρίνη πλάκα καθώς και γούρνες με νερό. Έξω από το χαμάμ βρίσκεται μια ντουζιέρα με κρύο νερό, που δίνει ανακούφιση στον λουόμενο σβήνοντας την αίσθηση της θερμότητας από το δέρμα. Έπειτα οι λουόμενοι μπορούν να συνεχίσουν την περιπλάνησή τους.

Χαλάρωση

Η εμπειρία της περιπλάνησης στο χώρο των λουτρικών εγκαταστάσεων συμπληρώνεται από το στάδιο της χαλάρωσης. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να ξεκουραστεί στις ξαπλώστρες που βρίσκονται περιμετρικά των δεξαμενών ή και να απολαύσει ένα χαλαρωτικό μασάζ με τοπικά βότανα στα ειδικά δωμάτια. Το σώμα χαλαρώνει και ο επισκέπτης ηρεμεί.

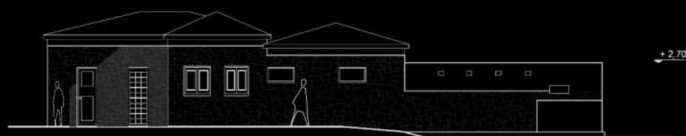
Το λουτρό

ΚΑΤΟΨΗ

ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

Το λουτρό

Το κτίριο των λουτρών, ιδιαίτέρως ατμοσφαιρικό, διατηρείται θαυμάσια. Ο χώρος που λειτουργεί ως λουτήρας ανδρών είναι από την εποχή της τουρκοκρατίας ενώ το υπόλοιπο κτίριο χτίστηκε το 1953. Η πηγή που τροφοδοτεί τις δύο χαβούζες του κτιρίου έχει νερό θερμοκρασίας 60ο C.

Εσωτερικά το κτίριο των λουτρών θα λέγαμε ότι χωρίζεται σε τέσσερις ζώνες. Τη ζώνη της εισόδου, τον χώρο ξεκούρασης, τον χώρο των ντους και τον χώρο που βρίσκονται οι δύο λουτήρες. Ο χώρος υποδοχής δεν είναι πολύ μεγάλος και αποτελείται ουσιαστικά από μία μικρή γραμματεία η οποία δίνει τις απαραίτητες πληροφορίες στους επισκέπτες τόσο για τους εσωτερικούς λουτήρες μέσα στο κτίριο όσο και για τις υπόλοιπες λουτρικές εγκαταστάσεις καθώς και για τους χώρους φιλοξενίας.

Υπάρχουν δύο χώροι ξεκούρασης ένας για τους άντρες και ένας για τις γυναίκες οι οποίοι περιλαμβάνουν ντουλαπάκια όπου οι επισκέπτες μπορούν να αφήσουν τα προσωπικά τους αντικείμενα και πάγκους ξεκούρασης. Τέλος ο χώρος των ντους μαζί με τις τουαλέτες, αποτελεί μία ζώνη από την οποία οι λουόμενοι πρέπει να περάσουν υποχρεωτικά πριν εισέλθουν στην τελευταία ζώνη των λουτήρων.

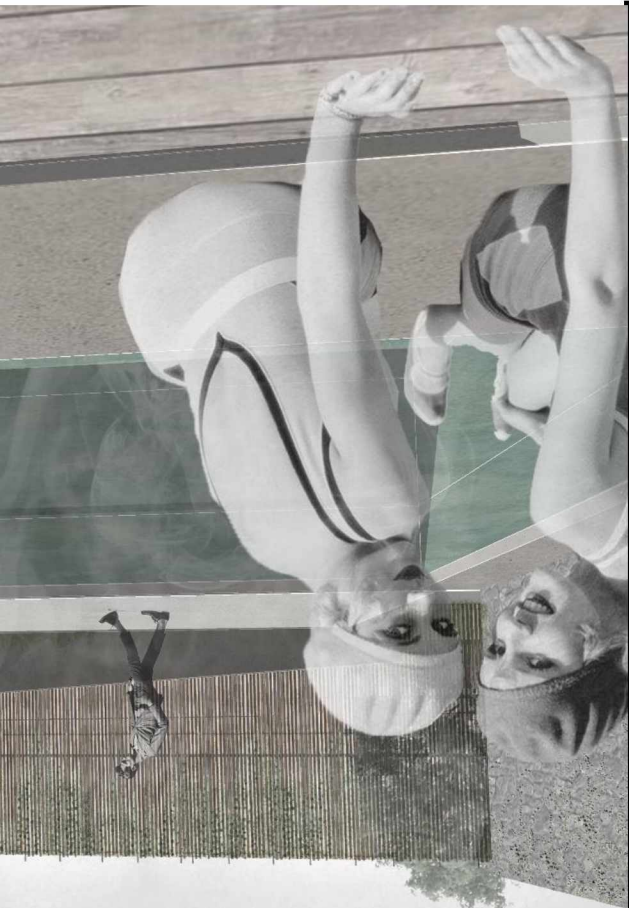
Η εμπειρία

Υπάρχει μία απόλαυση σε εκείνο το διάστημα από τη στιγμή που το σώμα εισέρχεται στο ζεστό νερό μέχρι τη στιγμή που βυθίζεται στην καρδιά του σκοτεινού βυθού του σιωπηλού και θερμού νερού. Δεν μπορεί κανείς να διακρίνει τι βρίσκεται μέσα στα σκοτεινά βάθη του λουτήρα αλλά αισθάνεται στο κορμί του τον ευγενικό παλμό του ζεστού νερού, ενώ το πρόσωπο αρχίζει σιγά σιγά να ιδρώνει από τον ατμό που δημιουργείται, αυτόν που κουβαλάει μία μυρωδιά ακαθόριστη αναμειγμένη με τα συστατικά του νερού αλλά και τις μυρωδιές που απελευθερώνονται από τα σώματα. Το σώμα αυτομάτως βρίσκεται σε μία κατάσταση απελευθέρωσης καθώς το θερμό νερό ανοίγει τους πόρους και αποβάλλει όλα αυτά που το βαραίνουν. Αυτή η κατάσταση εκτόνωσης βέβαια δεν αφορά μόνο το σώμα αλλά και την ψυχή. Το μυαλό ξαφνικά αδειάζει. Οποιαδήποτε κακιά σκέψη, ανησυχία, άγχος εξαφανίζεται. Το μόνο που ακούγεται είναι ο ήχος του τρεχούμενου νερού ο οποίος προκαλεί μία αίσθηση ατελείωτης χαλάρωσης καθώς και ο αντίλαλος από τις ομιλίες των υπόλοιπων λουόμενων οι οποίοι απολαμβάνουν εξίσου την εμπειρία του λουτρού.

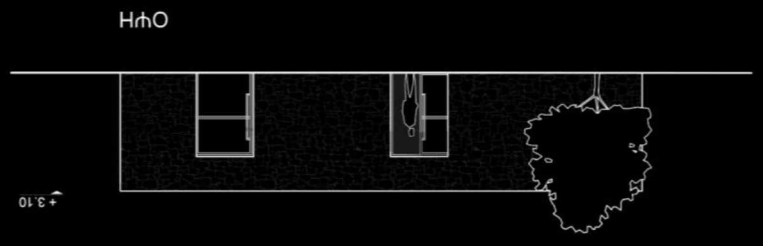
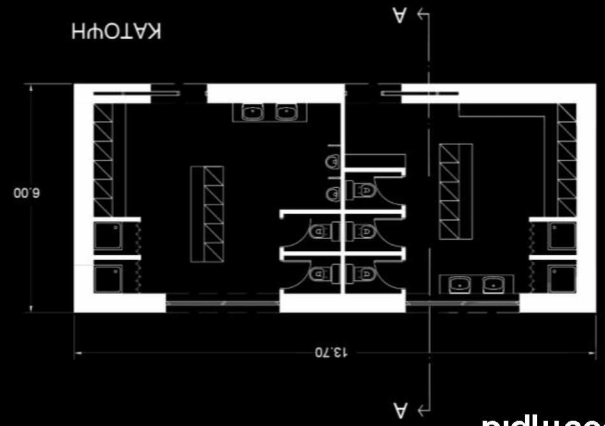

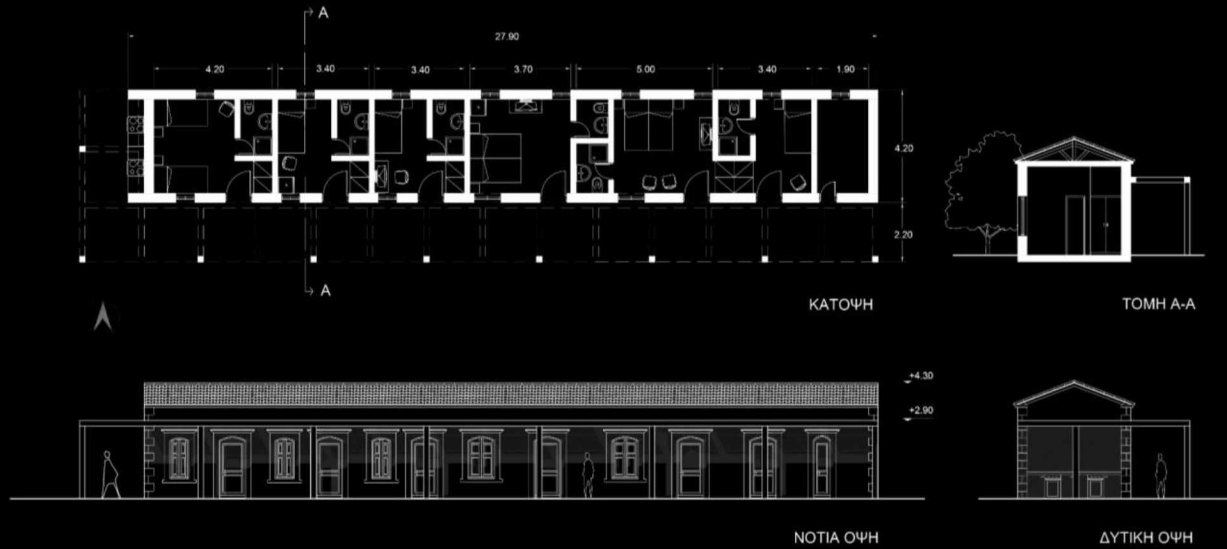

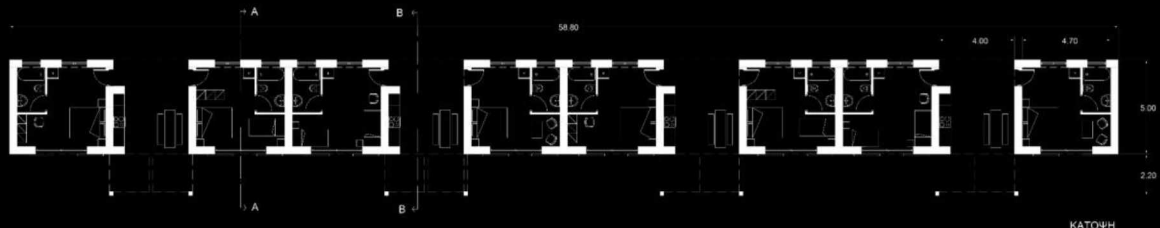
Τα αποβτήρια

Η φιλοξενία

ТОМН А-А

КАТОЧН

ОУН

ТОМН В-В

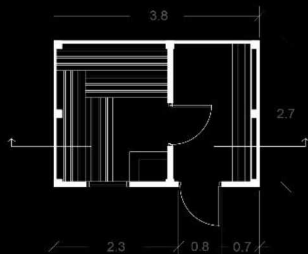

Οι χώροι φιλοξενίας χωρίζονται σε δύο συγκροτήματα. Το πρώτο συγκρότημα είναι το κτίριο των παλιών ξενώνων το οποίο χτίστηκε γυρω στο 1959 και για πολλά χρόνια βρίσκεται σε αχρησία. Με τη δημιουργία των λουτρικών εγκαταστάσεων στο χώρο το κτίριο των ξενώνων επαναχρησιμοποιείται ως χώρος φιλοξενίας για άτομα που επιθυμούν να μείνουν στο χώρο είτε για λόγους θεραπείας είτε για χαλάρωση. Το κτίριο διατηρεί το πέτρινο κέλυφος του και αποτελείται από 6 δωμάτια και ένα χώρο αποθήκης. Συνολικά μπορεί να φιλοξενήσει εννιά άτομα. Ξύλινο στέγαστρο που καλύπτεται από καλάμια έχει τοποθετηθεί στην είσοδο των δωματίων για λόγους σκίασης ενώ υπάρχει και ημιυπαίθριος κοινόχρηστος χώρος με κουζίνα για τις ανάγκες των ατόμων που θα μείνουν στα δωμάτια.

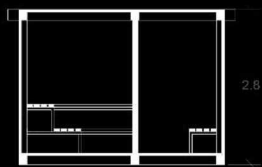
Το δεύτερο κτίριο σχεδιάστηκε για να συμπληρώσει τη δομή φιλοξενίας προσθέτοντας στο πρόγραμμα ακόμα 8 δωμάτια φιλοξενίας. Το κτίριο σχεδιάστηκε με στόχο να εναρμονίζεται τόσο με το φυσικό περιβάλλον όσο και με το ήδη υπάρχον κτίριο φιλοξενίας και τις υπόλοιπες λουτρικές εγκαταστάσεις. Γι' αυτό το λόγο ακολουθεί μία γραμμική μορφή στον σχεδιασμό, ενώ η ανάγκη για ύπαρξη χώρων εκτόνωσης οδήγησε στη δημιουργία ημιυπαίθριων χώρων οι οποίοι τοποθετήθηκαν ανάμεσα στις κατοικίες χωρίς να χαλάνε τη γραμμική του δομή η οποία γίνεται εμφανής με το συνεχόμενη πλάκα οροφής. Η είσοδος στα δωμάτια γίνεται μέσω των ημιυπαίθριων χώρων οι οποίοι λειτουργούν ουσιαστικά σαν κοινόχρηστα καθιστικά όπου οι επισκέπτες μπορούν να χαλαρώσουν και να γνωριστούν με τους υπόλοιπους. Επιπλέον σε κάθε ημιυπαίθριο χώρο υπάρχουν κοινόχρηστες κουζίνες που είναι προσβάσιμες από όλους.

Τέλος σχεδιάστηκε δεξαμενή που απευθύνεται στα άτομα που μενουν στους ξενώνες φιλοξενίας, ώστε να έχουν μία πιο άμεση επαφή με τη λουτρική διαδικασία. Η δεξαμενή έχει θερμοκρασία 36° C και βρίσκεται πάνω σε μία υπερυψωμένη πλατφόρμα από μπετό (+0.60 μ.) ακολουθώντας την σχεδιαστική ιδέα που εφαρμόστηκε και στις υπόλοιπες. Πάνω στην πλατφόρμα υπάρχει χώρος ξεκούρασης με ξαπλώστρες ο οποίος καλύπτεται από στέγαστρο προσφέροντας σκιά στους λουόμενους πριν ή μετά το μπάνιο τους.

Η σάουνα

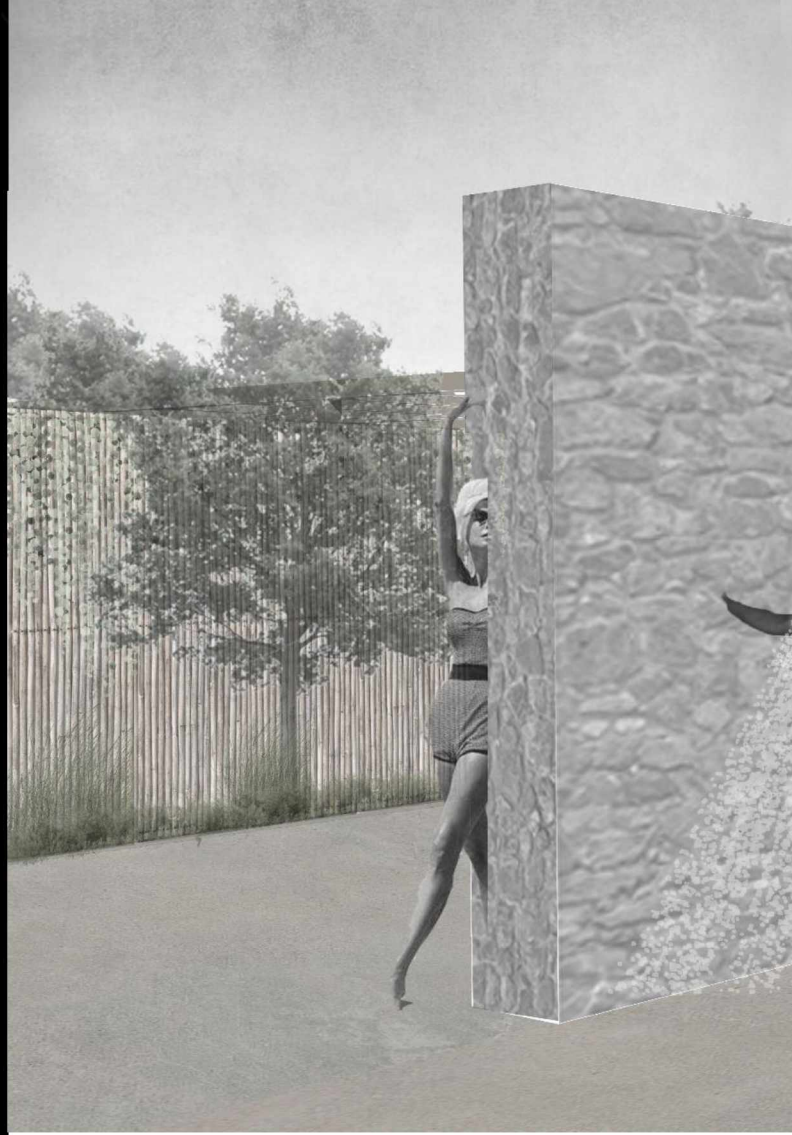
ΚΑΤΟΨΗ

ΤΟΜΗ

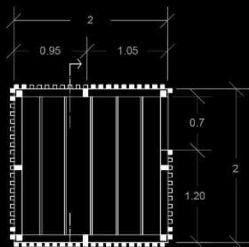
ΟΨΗ

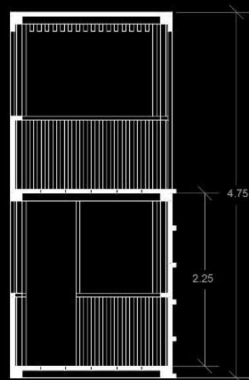

Το παρατηρητήριο

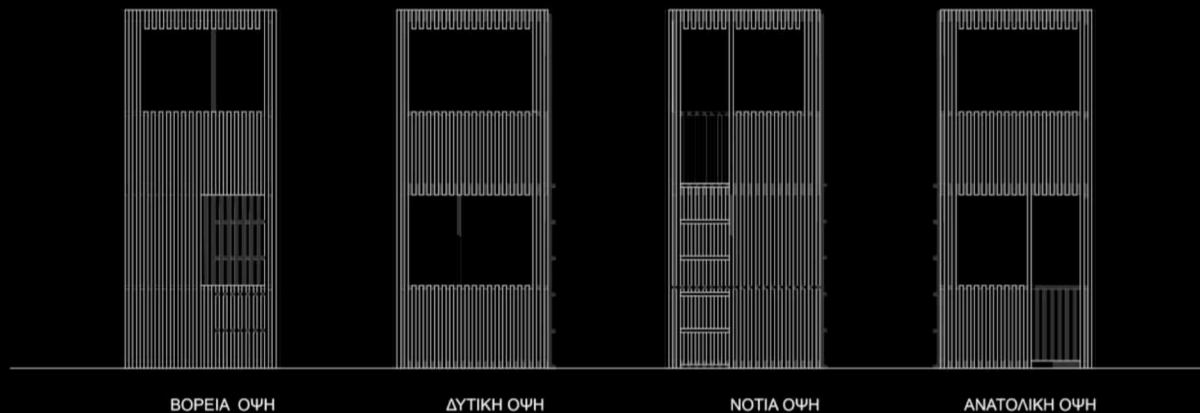
ΚΑΤΩΨΗ

ΤΟΜΗ

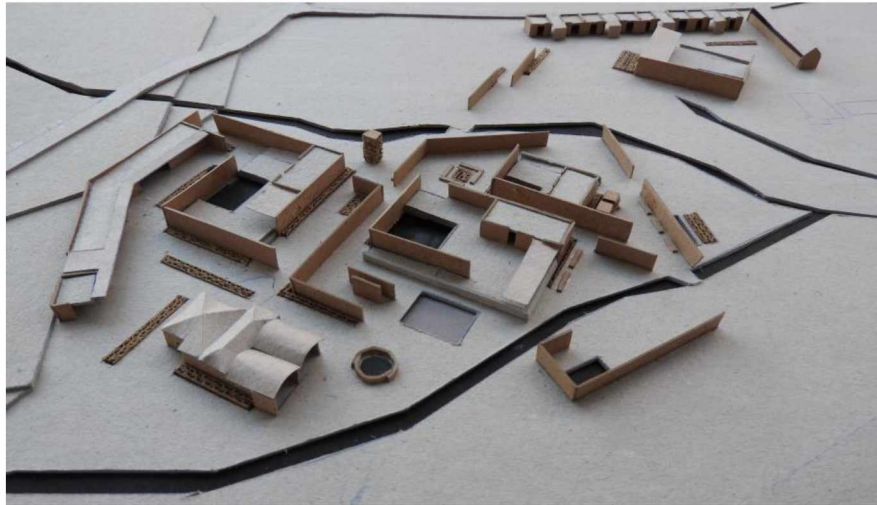
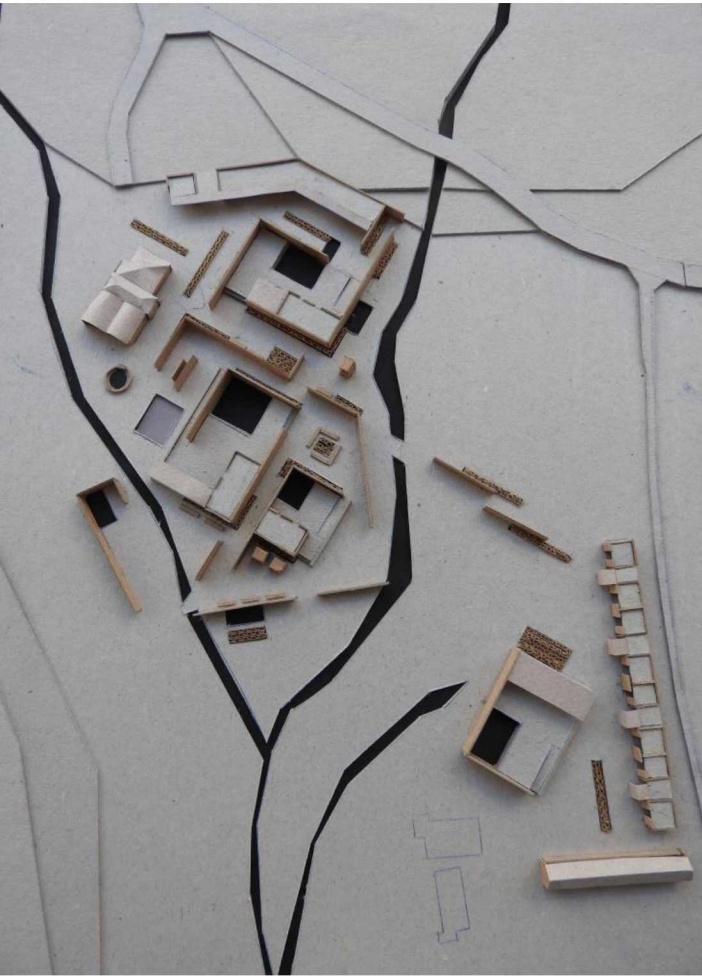

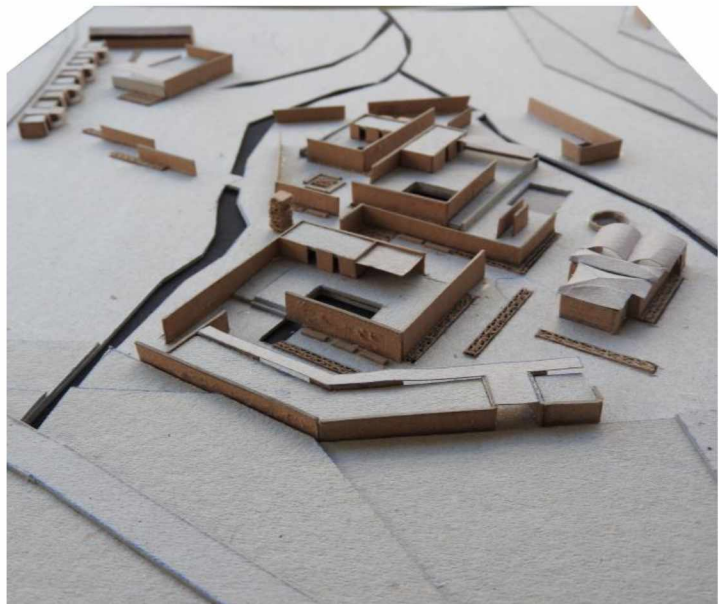
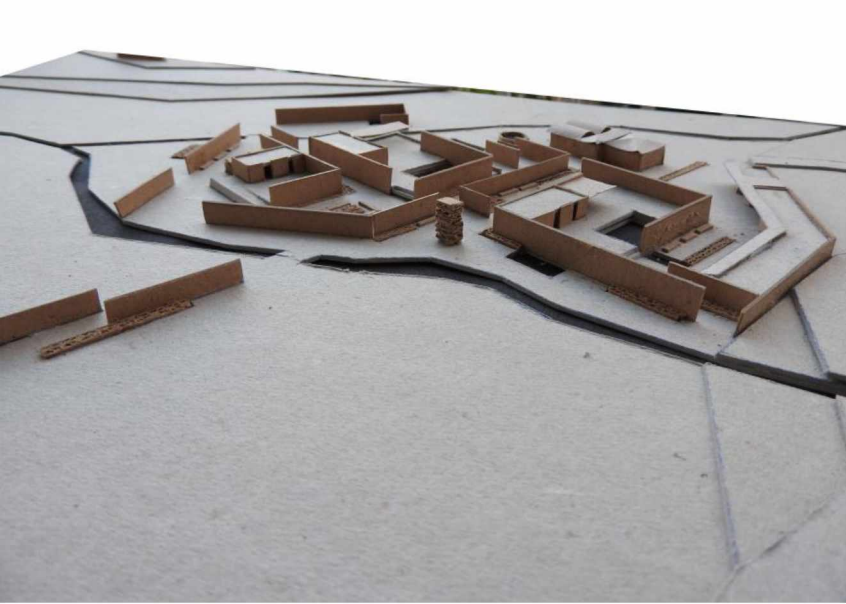
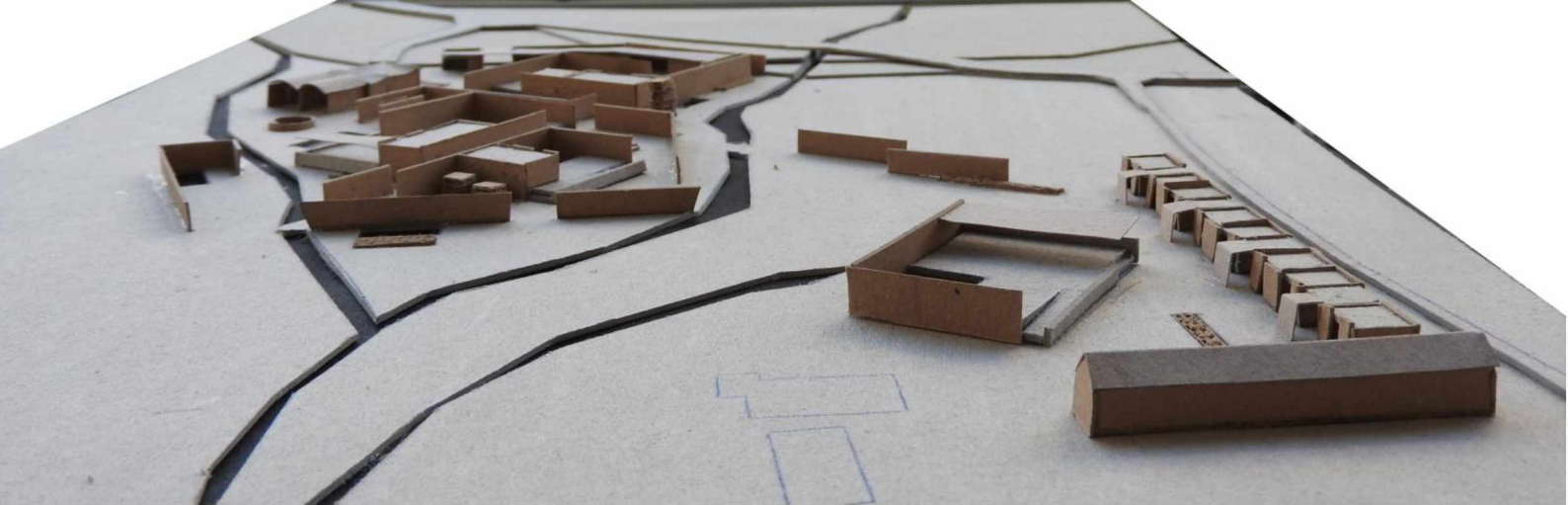
Το παρατηρητήριο κατασκευασμένο από τοπικό ξύλο, αποκαλύπτει μία αρχιτεκτονική στην υπηρεσία της φύσης. Όπως γίνεται φανερό όλες οι όψεις της κατασκευής έχουν αντίστοιχες ευθύγραμμες μορφές που αφήνουν κενά μεταξύ τους λειτουργώντας όπως και οι τοίχοι από καλάμια. Με λίγα λόγια, από την αλληλεπίδραση των σκιών και του φωτός που διασχίζουν τα ξύλινα στοιχεία, η κατασκευή στοχεύει σε μία έμμεση οπτική επαφή των λουόμενων με τους παρατηρητές. Τα ομοιόμορφα τοποθετημένα ξύλα είναι σχεδιασμένα για να προσφέρουν πανοραμική θέα στο χώρο των λουτρών

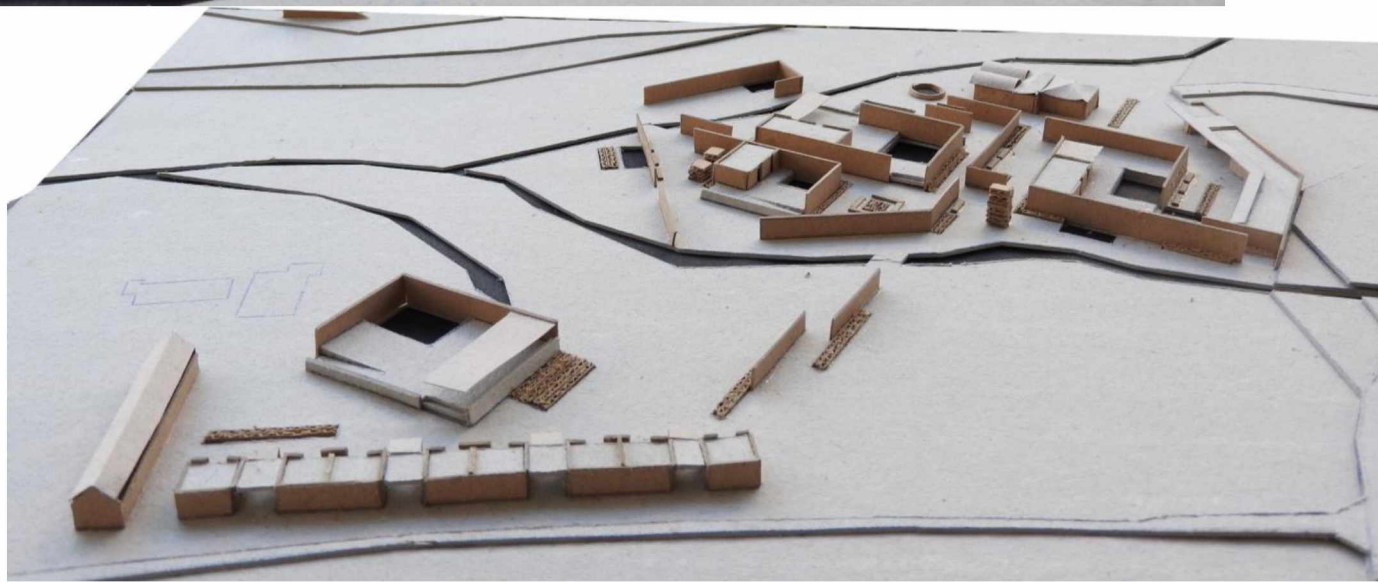
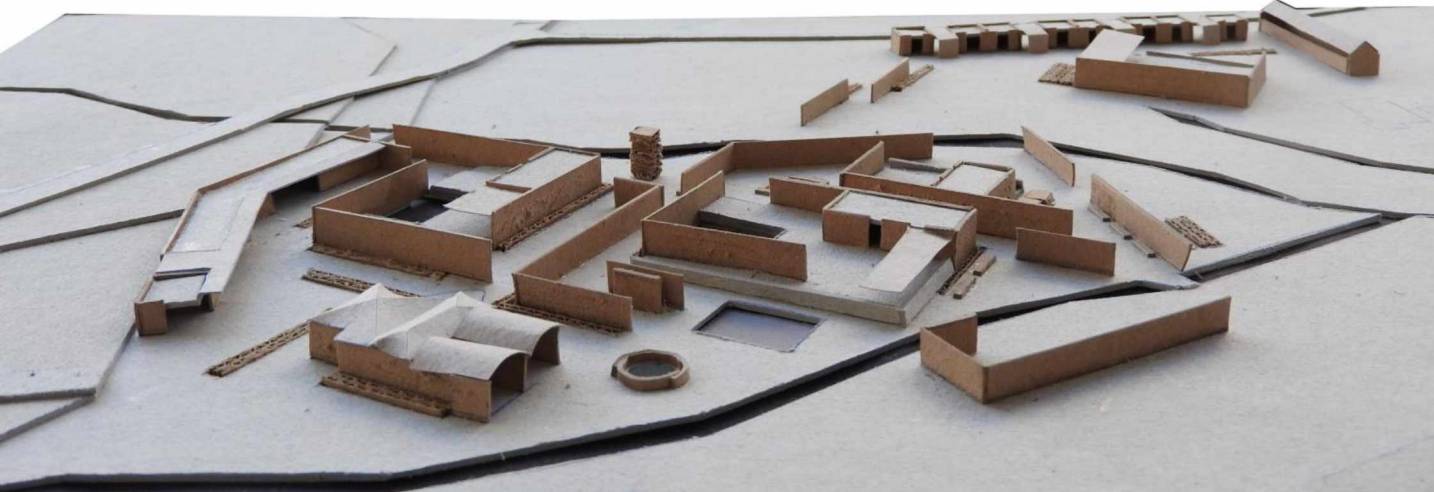
χωρίς οι λουόμενοι να νιώθουν ότι κάποιος τους παρακολουθεί αλλά και αντίστοιχα οι παρατηρητές να νιώθουν προφυλαγμένοι από τα βλέμματα των υπολοίπων.

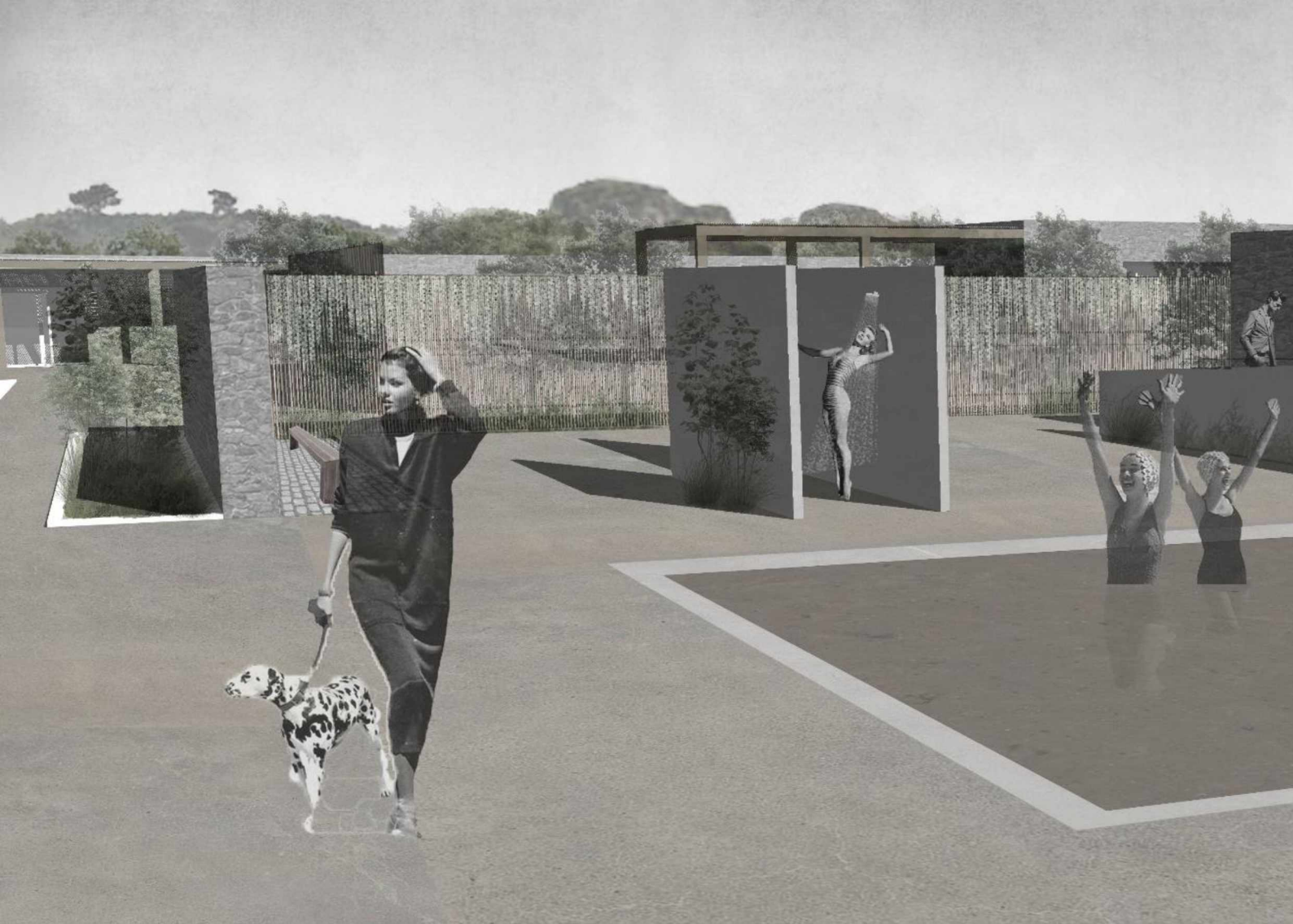
Το παρατηρητήριο αποτελείται από δύο επίπεδα. Το πρώτο βρίσκεται στην στάθμη του εδάφους ενώ το δεύτερο που προσφέρει και την πιο πανοραμική θέα βρίσκεται σε ύψος 2,40 μ. Η πρόσβαση στο πάνω τμήμα του παρατηρητηρίου γίνεται εξωτερικά με μία ξύλινη κατακόρυφη σκάλα που είναι ενσωματωμένη στην κατασκευή.

Φωτογραφίες Μακέτας

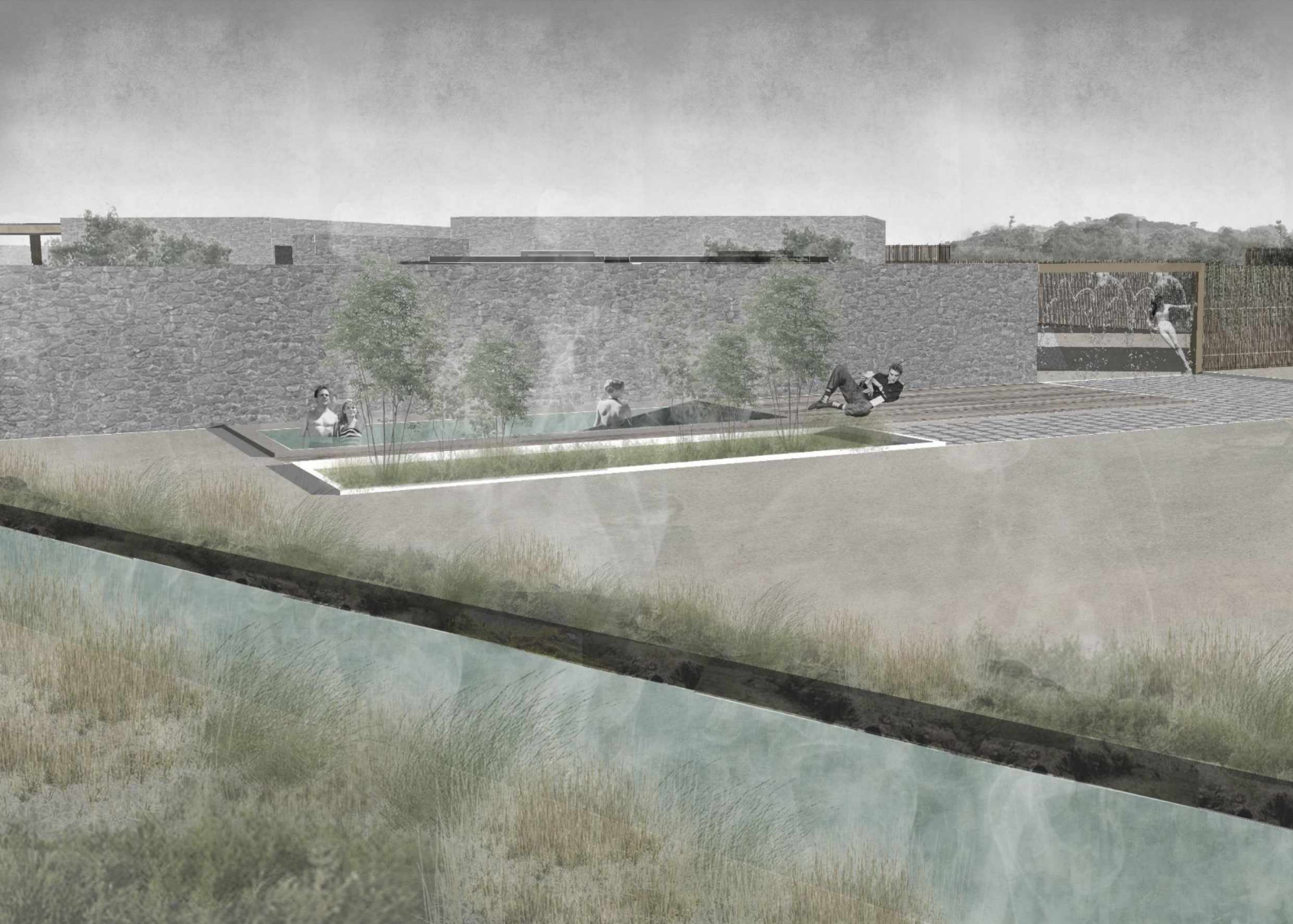

Βιβλιογραφία

- Απομνημονεύματα μιας μακράς ζωής, Καμπουρόγλου Γ. Δημήτρης, πρώτος τόμος 1852- 1862, εκδόσεις Καραβίας, 1985
- Ο Πολιχνίτος του 20ου αιώνα, Κυριάκος Κουκούλας-Τάσος Μακρής, Εκδόσεις Μύθος, Μυτιλήνη, 2018
- Πολιχνιάτικα Ιστορήματα, Χαριλάου Ε. Καρατζάνου (Λάμπου Τραπουριανού), Μυτιλήνη, 1984
- Ιστορία και τοπωνύμια Πολιχνίτου, Ακίνδυνος Γ. Παλαιολόγος, Έκδοση Δήμου Πολιχνίτου Λέσβου, Μυτιλήνη, 2005
- «Λουτροθεραπεία και αναψυχή», Ιστορική εξέλιξη των λουτρών, Σκάρπια- Χόιπελ Ξανθίππη, Εκδόσεις Επιστημονικών Βιβλίων και Περιοδικών University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 1996
- Η συμβολική σχέση με τον χώρο. Πως οι κοινωνικές αξίες διαμορφώνουν και ερμηνεύουν τον χώρο, Σταύρος Σταυρίδης, Εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα, 1990
- Το Εγκώμιο της Σκιάς, Junichiro Tanizaki, Εκδόσεις Άγρια, Ιανουάριος 2011
- Baths and Bathing in Classical Antiquity, Fikret K. Yegül, The MIT Press (January 2, 1996) .
- Το καθαρό και το βρόμικο: Η σωματική υγιεινή από τον μεσαίωνα ως σήμερα, Vigarello Georges, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Σεπτέμβριος 2000
- The Sacred and The Profane: The Nature of Religion, Mircea Eliade, Harcourt Brace Jovanovich (October 23, 1987), first published 1957
- The Infinite of Atmosphere, Fiorani Giacomo, IAAC BLOG – Advanced Architecture Concepts: Νοέμβρης 2003

